

BUILDING
BRED A

JAAR *verslag* 2017

Business as usual!

JAAR *verslag* 2017 *Business as usual!*

datum juni 2018
auteur Building Breda
versie 2.0
status definitief

Inhoudsopgave

	Voorwoord	3
	Van de voorzitter	4
1	Missie, visie en strategie	5
2	Organisatie	6
3	Communicatie	24
4	Projecten en activiteiten	25
5	Financiën	26
	Colofon	31
	Bijlagen	32
Bijlage 1	Algemeen (functioneel) organogram	33
Bijlage 2	Organogram projectorganisatie	35
Bijlage 3	Meerjareninvesteringsbegroting 2015-2017	37
Bijlage 4	Financieel verslag 2017	39
Bijlage 5	Verantwoording investeringen 2017 ROC West-Brabant	63

Voorwoord

Het jaarverslag van 2017 heeft de titel 'Business as usual!' meegekregen. Deze titel is gekozen enerzijds om aan te geven dat het werk van Building Breda in het afgelopen jaar weer onverstoord is voortgezet. Anderzijds wordt gewerkt aan de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum, waar de voertaal Engels is. Dit laatste bouwproject is in 2017 eindelijk gestart.

In de doordecentralisatie overeenkomst, die in 2008 met de gemeente Breda is gesloten, is bepaald dat aan het eind van het 10 jarig investeringsprogramma, een algehele evaluatie zal plaatsvinden. In overleg met de gemeente heeft deze reeds in 2017 plaatsgevonden en de algehele conclusie is dat de doelen zijn bereikt en alle bouwprojecten tot nu toe succesvol zijn verlopen. De scholen hebben stuk voor stuk hun volle tevredenheid daarover geuit. De gemeente onderschrijft de resultaten en zet de doordecentralisatie met de schoolbesturen graag voor onbepaalde tijd voort. In een beeldend boekje met de titel 'Resultaten 10 jaar Building Breda & Uitgangspunten voor Building 3.0' is vastgelegd wat in 10 jaar is bereikt.

In 2017 maakt Building Breda zich op voor de toekomst en de scholen maken hun plannen op voor de komende 10 jaar. Onderwijskundige vernieuwing en de gevolgen daarvan voor de schoolgebouwen zal samen met de plannen voor verduurzaming van de gebouwen de agenda voor de toekomst van Building Breda bepalen. Samen met de plannen die ontwikkeld gaan worden voor de toekomst van het VMBO en de gevolgen daarvan voor de gebouwen, zal in 2018 het huisvestings-programma 2019-2028 in het nieuwe (Groene) Boekje worden vastgelegd.

De bouw van Campus Markenhage, Michaël en Orion is in 2017 opgeleverd en in september geopend. Een uniek en prachtig project van de drie samenwerkende scholen.

De voorbereidingen van de bouw van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum, worden vooral gehinderd door de bouwkostenstijgingen en door de bezwaren-procedures rondom vergunning en bestemmingsplanwijziging. In september 2017 is de bouw van dit eveneens prachtige en unieke project gestart. Naar verwachting zal in de herfst van 2018 de nieuwbouw van de International School Breda in gebruik kunnen worden genomen.

Breda, juni 2018

Max Hoefijzers
Directeur

Van de voorzitter

Met dit jaarverslag legt het bestuur van Building Breda verantwoording af voor de activiteiten die in 2017 zijn uitgevoerd.

Het bestuur heeft in 2017 zorg gedragen voor de bouw en de oplevering van het bouwproject van de Campus Markenhage, Michaël en Orion. Deze scholen zijn op een gezamenlijke locatie samengebracht waarmee het behoud van de profielen van de relatief kleine scholen Michaël College en Orion Lyceum veilig gesteld zijn. Dit past in het realiseren van een rijk palet aan keuzemogelijkheden voor de Bredase leerlingen.

Zorgen had het bestuur over het bouwproject van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum. Tijdens de voorbereidingen en de aanbesteding bleek het project te kampen met kostenoverschrijdingen en met vertragingen vanwege bezwaren van omwonenden in het kader van de vergunning en de bestemmingsplanwijziging. Met steun van alle betrokkenen zijn deze vraagstukken opgelost en kon de aanbesteding worden afgerond. Met de definitieve gunning kon de bouw van start gaan. De verwachtingen zijn dat in het najaar van 2018 de nieuwbouw van de International School Breda wordt opgeleverd en de uitbreiding en de renovatie van Mencia in het voorjaar van 2019 kunnen worden afgerond. Dit indrukwekkende en voor Building Breda meest complexe project, komt mede tot stand dankzij de bijdrage van BreedSaam, gemeente Breda, Provincie Noord-Brabant en International School Breda en zal straks bijdragen aan de verdere groei van het internationale bedrijfsleven in West-Brabant.

In 2017 heeft het bestuur zich in het kader van Building Breda 3.0 gebogen over de toekomst. Met het werken aan toekomstscenario's wordt getracht een beeld te vormen van hoe het onderwijs zich zal ontwikkelen. In de loop van 2017 zijn de scholen tot de conclusie gekomen dat het moeilijk te voorspellen valt hoe het gepersonaliseerd leren zich laat vertalen naar de schoolgebouwen. Daar zal in de komende jaren aan gewerkt blijven worden zodat de noodzakelijke aanpassingen zich zullen uitkristalliseren.

Het traject van Building Breda 3.0 is tevens aanleiding om de organisatie onder de loep te nemen. De afgelopen 10 jaar heeft Building Breda een groot aantal omvangrijke bouwprojecten uitgevoerd. Dat zal de komende 10 jaar niet gebeuren. Er zal door de scholen gewerkt worden aan de doorontwikkeling van het onderwijs en Building Breda zal werken aan de verdere verduurzaming van de schoolgebouwen. Het bestuur van Building Breda zal tevens de organisatie van de Coöperatie onder de loep nemen en eventueel aanpassingen doorvoeren die nodig zijn om beter aan te sluiten bij de komende fase.

Het bestuur kijkt met voldoening terug op de resultaten van 2017.

Breda, juni 2018

Ton Flink
Voorzitter bestuur

1 Missie, visie en strategie

Building Breda heeft ook in 2017 weer gewerkt volgens haar vastgestelde missie, visie en strategie.

Missie

In de nota 'Ruimte voor Samen Scholen' is als missie van Building Breda opgenomen: 'Het leveren van kwalitatief goede huisvesting aan de scholen in het voortgezet onderwijs om daarmee de onderwijsdoelen van de scholen te helpen realiseren en daarmee tevens de kwaliteit van het onderwijs zoveel mogelijk te dienen.'

Vragen zoals: "Hoe ziet het onderwijs in de toekomst er uit?" en 'Welke veranderingen zijn er in de vraag naar onderwijs?' dienen de leden van Building Breda zich voortdurend te stellen om daarmee de juiste keuzes voor de besteding van middelen te kunnen maken.

In het 'Strategisch Huisvestingsplan' zijn deze vragen nader uitgewerkt en worden door het bestuur van Building Breda als beoordelingskader gehanteerd tijdens de beoordeling van plannen van de scholen.

Visie en strategie

De vertaling van de missie naar visie en strategie is als volgt vastgelegd in het 'Strategisch Huisvestingsplan' als *'Op basis van samenwerking op het terrein van huisvesting, de ontwikkeling van een sterk en geprofileerd kwalitatief goed onderwijs in Breda ondersteunen, met respect voor de eigenheid en de autonomie van de afzonderlijke instellingen.'*

Voor het realiseren van deze visie zijn twee basisdoelen opgesteld:

1. de basis op orde
2. en toewerken naar een kleurrijk palet aan onderwijs in Breda.

Dit jaarverslag wil antwoord geven op de vraag: "In hoeverre Building Breda er in haar negende jaar in is geslaagd met haar strategie verdere stappen te zetten om voornoemde basisdoelen te bereiken?"

2 Organisatie

De werkorganisatie van Building Breda is weergegeven in een algemeen functioneel organogram (bijlage 1). Dit hoofdstuk bevat de toelichting op de doorontwikkeling van de werkorganisatie.

Algemene leden vergadering

Het hoogste orgaan binnen Building Breda is de algemene leden vergadering (alv). De alv bestaat uit drie leden, te weten:

1. Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken
Vijf algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten het Markenhage College, Mencia de Mendoza lyceum inclusief de International School Breda (deel VO), Newmancollege, Onze Lieve Vrouwelyceum, Michaël College en het Orion Lyceum.
2. Stichting ROC West-Brabant
Twee algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten Graaf Engelbrecht en het Stedelijk Gymnasium.
3. Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs West-Brabant
Twee algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten De Nassau De la Reijweg en De Nassau Paul Krugerlaan.

Hiernaast dient opgemerkt te worden dat de mogelijkheid bestaat dat een lid (of de leden) één of meerdere vestiging(en) heeft (of hebben) buiten Breda, maar deze vallen buiten de primaire huisvestingsverantwoordelijkheid van Building Breda.

Bestuur

Vanuit de alv van Building Breda is een bestuur geformeerd, welk zorg dient te dragen voor de gemandateerde besluitvorming. Gedurende het jaar 2017 bestond het bestuur uit de volgende bestuurders, te weten:

namens Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken:

- De heer G. Olthof
- Mevrouw Y. Leenen (tot en met 27 oktober 2017)
- De heer F. van der Zalm (per 01 december 2017)

namens Stichting ROC West-Brabant:

- De heer A. Kastelein (tot en met 28 juni 2017)
- De heer T. Flink (voorzitter)
- De heer R. Neutelings (per 29 juni 2017)

namens Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs West-Brabant:

- De heer R. Speetjens
- De heer H. Teunissen

Stuurgroep

Het bestuur van Building Breda werd bij de uitvoeringen van haar taken ondersteund door een stuurgroep bestaande uit de volgende personen:

- De heer M. Hoefijzers (Directeur)
- De heer S. Kromwijk (Project Coördinator)
- De heer G. Bosters (Onderhoud Coördinator)
- De heer M. Canjels (Directie Secretaris)

Het directie secretariaat van Building Breda was in 2017 deels gevestigd aan de Mozartlaan 35 (4837 EH) te Breda dan wel aan de Hooilaan 1 (4816 EM) te Breda.

Overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken

Gedurende 2017 verkreeg het bestuur van Building Breda de input vanuit het overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken. In 2017 maakte de volgende leden deel uit van dit overleg:

namens De Nassau:

- De heer R. Kotylak

namens Graaf Engelbrecht:

- De heer J. Schoemaker (tot en met 03 juli 2017)
- Mevrouw C. Jansen (per 04 juli 2017)

namens Campus Markenhage College, Michaël College en Orion Lyceum:

- De heer R. Joosen

namens Mencia de Mendoza lyceum en de International School Breda:

- De heer T. Dams

namens Newmancollege:

- De heer H. van Hove

namens Onze Lieve Vrouwe Lyceum:

- De heer F. van der Zalm (tot en met 30 november 2017)
- De heer G. van Wijlen (per 01 december 2017)

namens Stedelijk Gymnasium:

- De heer B. Moons

Directeurenoverleg

Gedurende 2017 had het bestuur van Building Breda wederom de beschikking over de input vanuit het directeurenoverleg. In 2017 maakte de volgende leden deel uit van dit overleg:

namens Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken:

- Mevrouw C. Klein
- De heer G. van Wijlen
- De heer J. Hadders
- De heer R. Schipperen
- De heer R. van Velthoven

namens Stichting ROC West-Brabant:

- Mevrouw C. Janssen
- De heer P. Breuer

namens Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs West-Brabant:

- De heer R. Speetjens

Via Building Breda (door ROC West-Brabant) wordt ook de huisvesting van het VMBO bediend.

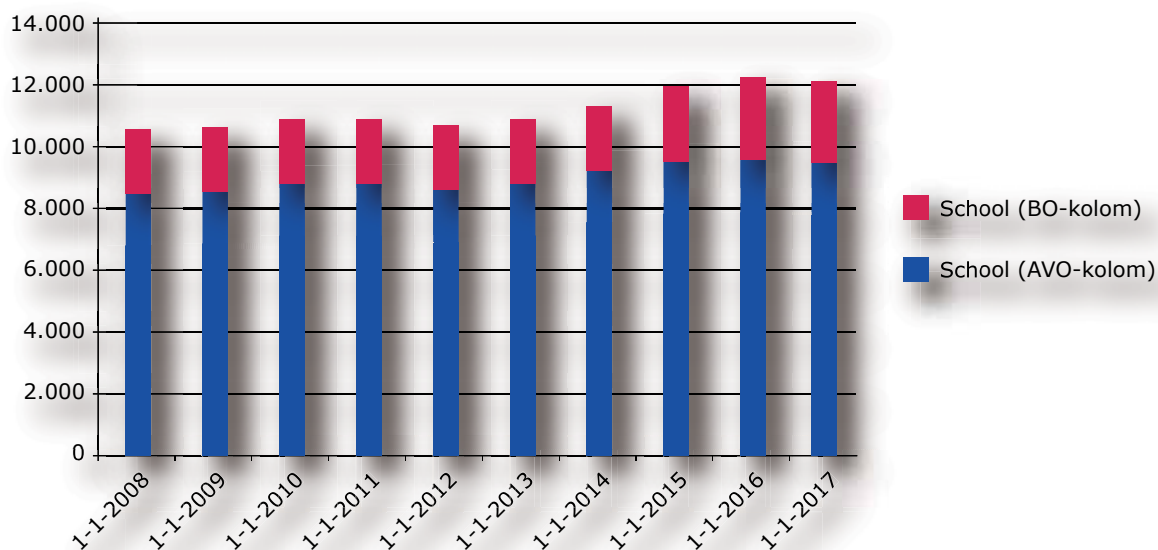
De totale werkorganisatie heeft haar werkzaamheden uitgevoerd in de vorm van een projectorganisatie, welke in bijlage 2 van dit jaarverslag opgenomen is. Ook in het jaar 2017 is de samenwerking tussen de scholen goed te typeren.

Ontwikkeling leerlingaantallen

De ontwikkeling van de leerlingaantallen hebben zowel op Building Breda als de schoolbesturen invloed op het meerjarenperspectief. Building Breda registreert sinds haar oprichting de leerlingaantallen aan de hand van de zogenaamde '01 oktober telling' per kalenderjaar.

AVO en BO-kolom

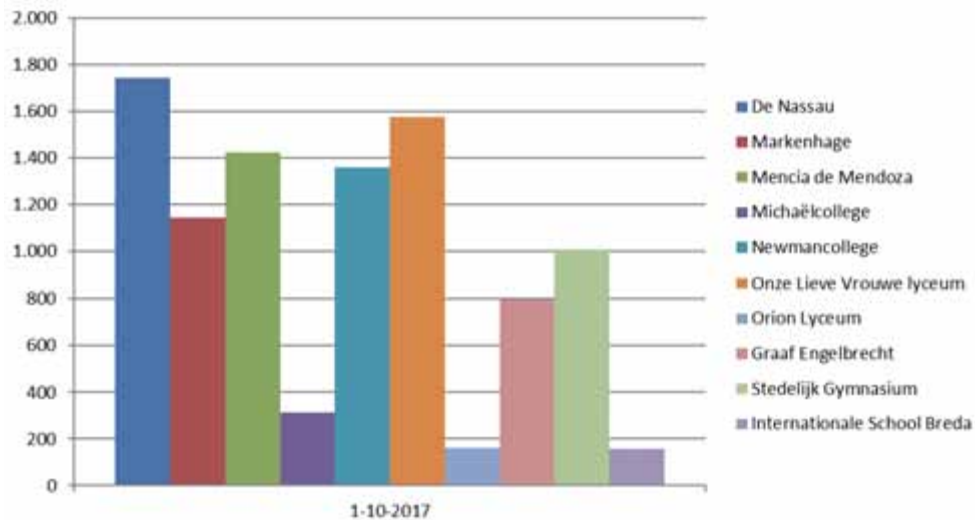
Onder de AVO-kolom, wordt Algemeen Voortgezet Onderwijs en onder de BO-kolom (Beroeps Onderwijs), worden uitsluitend de VMBO-leerlingen die onderdeel zijn van de Doordecentralisatie Overeenkomst verstaan. Het totaal aantal leerlingen (AVO plus BO) wordt in grafiek 2.1 weergegeven.

Grafiek 2.1 Totaaloverzichten AVO en BO-kolom 2009-2017, Building Breda (2018)

AVO-kolom

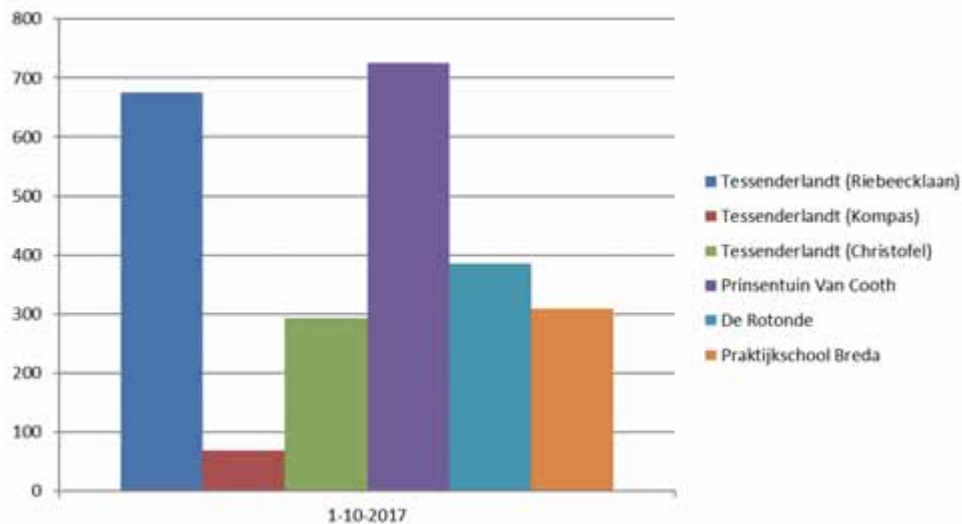
In grafiek 2.2 is de AVO-kolom per peildatum 01 oktober 2017 per school verbijzonderd.

Grafiek 2.2 Overzicht AVO-kolom op school niveau per 01 oktober 2017, Building Breda (2018)

BO-kolom

In grafiek 2.3 is de BO-kolom per peildatum 01 oktober 2017 per school verbijzonderd.

Grafiek 2.3 Overzicht BO-kolom op school niveau per 01 oktober 2017, Building Breda (2018)

Monitoring artikel 8 lid 3 DD OVK	1-10-2008	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011	1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
Bovengrens aanpassing budget Gemeente	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	12.488	12.488
Realisatie	10.792	10.967	11.125	11.176	10.977	11.154	11.468	12.080	12.228	12.144
Leerlingenaantal (norm) Gemeente	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	11.397	11.397
Ondergrens aanpassing budget Gemeente	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	10.306	10.306
Afwijking grenzen	0	0	0	0	0	0	0	81	0	0

Tabel 2.4 Overzicht ontwikkelingen van de leerlingaantallen per 01 oktober, Building Breda (2018)

Risico's

Het bestuur van Building Breda wijst de algemene leden vergadering op de navolgende (meest belangrijkste) risico's en de door haar genomen beheersmaatregelen:

- de jaarlijkse gemeentelijke vergoeding valt weg. Beheersmaatregel: de zorgplicht onderwijshuisvesting ligt contractueel bij de gemeente Breda. Indien de gemeentelijke vergoeding wegvalt, is Building Breda niet meer in staat de aan haar door gedecentraliseerde zorgplicht uit te voeren. Het bestuur zal dan de algemene leden vergadering verzoeken de gemeente te melden de zorgplicht van Building Breda over te nemen.
- de jaarlijkse vergoeding vanuit de schoolbesturen valt weg. Beheersmaatregel: indien Building Breda niet de vergoeding ontvangt voor het uitvoeren van de bijbehorende taak, zal het bestuur besluiten tot het stopzetten van de betreffende taakuitvoering.
- het onderhavige vastgoed wat Building Breda bezit, raakt (deels) verloren. Beheersmaatregel: het bestuur heeft een verzekeringspolis hiertoe afgesloten en aan haar betalingsverplichting (premie) voldaan.
- leegstand binnen het onderhavige vastgoed. Beheersmaatregel: leegkomende panden zullen terstond aan de gemeente gemeld worden. Met de gemeente is een aanbiedingsplicht overeen gekomen.

Gebruikers

Hierna is een uiteenzetting opgenomen van de stand van zaken voortgezet onderwijs en ontwikkelingen sinds de doordecentralisatie. Voor de volledigheid dient te worden opgemerkt dat het vastgoed zowel juridisch als economisch eigendom is van Building Breda en 'om niet' gebruikt wordt door de hierna beschreven gebruikers (onderwijsinstellingen). Ten slotte werken de gebruikers individueel aan het profiel van hun school.

Algemene ontwikkelingen doordecentralisatie voortgezet onderwijs

Building Breda stelt de gebouwen beschikbaar aan de scholen en past die bouwkundig aan aan de wensen van de gebruikers. De gebruikers hebben voor een profiel gekozen om daarmee de ouders en de kinderen een extra keuzemogelijkheid te bieden. Enerzijds is het profiel richting gevend voor de huisvesting en anderzijds kan de school pas aanspraak maken op de financiën voor de huisvesting als door de school voor een helder en duurzaam profiel is gekozen. Het is deze wisselwerking tussen Building Breda en de scholen die in de loop van het jaar de aandacht krijgt.

In 2017 heeft ook de verdere professionalisering van het onderhoud en de daarvoor opgestelde service level agreements (SLA's) aandacht gekregen. De realisatie van weer drie zon-necentrales heeft in 2017 plaatsgevonden. Daarnaast zijn projecten in uitvoering, dan wel tot afronding gebracht.

AVO/VWO

Voor de scholen voor voortgezet onderwijs zijn in 2017 twee grote projecten aan de orde geweest. Om te beginnen de realisatie van de Campus Markenhage College, Michaël College en Orion Lyceum en de ontwikkeling van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum.

Op de navolgende pagina's volgt het overzicht van de verschillende AVO/VWO-onderwijsinstellingen en hun focus.

De la Reijweg
Paul Krugerlaan
1.745 scholieren

datum juni 2018
auteur Building Breda
pagina 12

De Nassau is een vooruitstrevende school en biedt breed en volledig onderwijs aan: mavo, havo en vwo (atheneum, gymnasium en tweetalig onderwijs (tto)). Op de Paul Krugerlaan is de mavo gehuisvest en in het gebouw aan de De la Reijweg volgen de vwo- en havoleerlingen hun opleiding. De Nassau biedt de leerlingen een goed doorlopende leerlijn en een optimaal onderwijskundig klimaat.

Alle leerlingen worden op een voor hen passend niveau uitgedaagd. Leerlingen op De Nassau volgen een verrijkingsprogramma onder de noemer Nassau Academie. De Nassau Academie bestaat uit vakoverstijgende 'minors' die de leerlingen later een voorsprong geven bij in het vervolgonderwijs. In dit kader is er ook contact met vervolgonopleidingen en worden er in het auditorium regelmatig lezingen voor leerlingen en andere belangstellenden gegeven.

De Nassau besteedt aandacht aan het thema duurzaamheid in de vorm van een vakoverstijgende minor en in de vaklessen. Op het dak van het gebouw aan de De la Reijweg zijn zonnecollectoren geplaatst die voor een aanzienlijke energiebesparing zorgen. Leerlingen kunnen via een scherm in de aula de opbrengsten van energie uit de zonnecollectoren volgen.

De Nassau beschikt over twee goed geoutilleerde gebouwen die volledig gerenoveerd zijn. De nieuwbouwvleugel aan de De la Reijweg is een architectonisch hoogstandje. Door de nieuwbouw en de renovatie van de bestaande delen van het gebouw is een uitnodigende, lichte werkomgeving gecreëerd met up-to-date technische voorzieningen. De voortreffelijk ingerichte gebouwen zorgen ervoor dat het werkklimaat voor zowel leerlingen als medewerkers sterk is verbeterd. Beide gebouwen zijn in hoge mate functioneel. Momenteel wordt het aantal werkplekken voor leerlingen substantieel uitgebreid o.a. om tegemoet te komen aan gepersonaliseerd onderwijs. Het effect van onze prachtige functionele gebouwen is veel groter dan verwacht. Leerlingen gaan zeer respectvol om met hun omgeving. De Nassau begeleidt de leerlingen sinds drie jaar aanzienlijk intensiever dan voorheen. Mede als gevolg hiervan is het zittenblijven tot een minimum beperkt.

De Nassau beschikt over een zeer gebruiksvriendelijke ICT-omgeving. Vanaf schooljaar 2017-2018 werken alle leerlingen tot en met klas 4 met tablets. Over drie jaar gebruiken alle leerlingen een tablet in de klas. Het aantal digitale interactieve methodes is fors toegenomen door intensief overleg met de uitgevers en door intensieve training van onze docenten op het gebied van didactisch handelen met de tablet in de klas. Hierdoor kunnen de leerlingen meer op maat bediend worden zowel binnen als buiten de les.

www.denassau.nl

MARKENHAGE

**Emerweg
1.143 leerlingen**

datum juni 2018
auteur Building Breda
pagina 13

Als Daltonschool voor vwo, havo en mavo maakt Markenhage zich sterk voor de ontwikkeling van alle talenten van kinderen, met een nadruk op de culturele aspecten. 'Zelfstandig worden', 'vrijheid in gebondenheid', 'samenwerking', 'effectiviteit' en 'reflectie' vormen hierbij de leidraad.

Als cultuurprofielschool krijgen alle leerlingen in de eerste twee jaar vier uur per week les in Culturele Vorming. Dat biedt hen de kans om te ontdekken of zij aanleg en interesse hebben voor deze disciplines en het draagt bij aan de expressieve en creatieve ontplooiing.

Naast het reguliere onderwijs zijn er speciale cultuurklassen: de podium- en atelierklas. In de bovenbouw zijn er culturele reizen voor alle leerlingen. Buitenschool is er een 'Rock- en cultblock'-programma waarbij leerlingen extra lessen kunnen krijgen op het gebied van zang, instrument bespelen, fotografie, DJ-cursus, beeld en geluidstechniek, dans, Spaans, en dergelijke.

Markenhage vorm, samen met het Michaël college (vrijeschoolonderwijs) en het Orion Lyceum (PLEION) de Campus. In september 2017 is de Campus officieel geopend. Gestart is het onderwijskundig samenwerken tussen de scholen in de bovenbouw van Havo en Vwo. De scholen maken o.a. gezamenlijk gebruik van sciencelab, mediatheek, lo-faciliteiten en het gemeenschappelijke theater. In 2017 zijn op het dak van de Campus ruim 900 zonnepanelen geplaatst.

www.markenhage.nl

Michaël college

**Emerweg
315 leerlingen**

Het Michaël college in Prinsenbeek (gemeente Breda) verzorgt voortgezet vrijeschoolonderwijs voor vwo, havo en mavo. De school staat open voor leerlingen van alle gezindten en achtergronden.

Het Michaël college is de enige aanbieder van voortgezet vrijeschoolonderwijs in de regio West-Brabant. Het is een kleinschalige maar groeiende onderwijsvoorziening; de school groeit naar verwachting binnen enkele jaren uit tot 350 leerlingen.

Het Michaël college is onderdeel van Scholengemeenschap Breda, unit Markenhage College. In 2017 is het Michaël college verhuisd naar de nieuwbouw aan de Emerweg te Breda. Daar vormt het Michaël college samen met het Markenhage College (Daltononderwijs) en het Orion Lyceum (Pleionschool) de Campus. De drie scholen verzorgen (traditioneel) vernieuwingsonderwijs. In september 2017 is de Campus officieel en feestelijk geopend.

www.michaelcollege.nl

Orion Lyceum 'Met elkaar jezelf en de wereld ontdekken'

Orion is een Pleion-school. Op Pleion-scholen wordt onderzoekend, gepersonaliseerd en reflectief geleerd binnen een sterk gedigitaliseerde leeromgeving. Op Orion krijgen leerlingen de ruimte om buiten de getreden paden een eigen leerroute te volgen en thematisch leren binnen een rijke context. Dát is onze definitie van excellentie. Het leren omgaan met de permanente verandering die onze wereld kenmerkt en het erkennen van en recht doen aan de uniciteit van iedere leerling is onze collectieve ambitie. Een team van docenten, experts en onderwijsondersteuners gaat voortdurend de zoektocht aan om recht te doen aan deze verschillen. Dat is onze passie.

Orion is een modern, kleinschalig lyceum waar de metafoor van de wereldreis wordt gebruikt om de leerweg van de kinderen te symboliseren. Het vertrekpunt is de ruimte, het wit, vervolgens worden alle windrichtingen verkend. Onze kernwaarden, die terug te vinden zijn in het logo, zijn richtinggevend voor onze wijze van werken, samenwerken en voor de onderwijskundige doelstellingen.

We beschouwen het als ons primaire doel om de leerlingen zodanig onderwijs te bieden dat zij zich ontwikkelen tot individuen die weten waar hun kwaliteiten liggen en vanuit dit besef uitgroeien tot kritische en participatieve wereldburgers. In de dagelijkse praktijk van het Orion onderwijs zijn de onderwijskundige visie en uitgangspunten te herkennen. Onze Orion visie draagt wezenlijk bij aan de kwaliteit van het onderwijs.

Met andere woorden: onze missie, onze slogan 'de wereld en jezelf ontdekken', onze onderwijskundige principes (Ontdekken, Ordenen, Ontwikkelen, Ontmoeten, Ontluiken) en de einddoelen die wij geformuleerd hebben voor de vorming van onze leerlingen zijn concreet terug vinden in onze school en in ons toekomstige gebouw. Wij hebben deze vertaald in uitvoerbare en herkenbare onderwijspraktijken die als zodanig ook onderzocht en beschreven worden. In ons kwaliteitsbeleid worden deze getoetst.

Orion wil in een open verbinding staan met de buitenwereld. Sinds 2017 vormt het Orion Lyceum, samen met Markenhage (Daltonschool) en het Michael college (Vrijeschool) de Campus. Op de Campus wordt in de bovenbouw Havo en Vwo onderwijskundig samengewerkt.

www.orionlyceum.nl

Wie graag over de grenzen heen kijkt of bijvoorbeeld denkt aan een studie of een carrière in het buitenland, is op zijn plaats op Mencia de Mendoza (Havo, Atheneum, Gymnasium, TTO). De school heeft een keur aan internationaal georiënteerde activiteiten. Zowel voor havo- als voor vwo-leerlingen is er tweetalig onderwijs, waarin ongeveer de helft van de lessen in het Engels gegeven wordt. De niet-TTO'ers kunnen op Mencia op alle niveaus Cambridge Engels volgen. Ook zijn er certificaten Frans (Delf) en Duits (Goethe) te halen.

Mencia de Mendoza Lyceum ziet het als zijn taak de leerlingen op te leiden voor een Havo-, Atheneum- of Gymnasiumdiploma en te vormen tot jongvolwassenen, die verantwoordelijk en zelfstandig kunnen gaan functioneren in de maatschappij. Mencia biedt daartoe onderwijs op inhoudelijk hoog niveau dat past bij de maatschappelijke ontwikkelingen en dat voorbereidt op de internationale samenleving.

Voortdurend werkt Mencia aan de verdere ontwikkeling van haar onderwijs en aan haar internationale profiel. Dat profiel heeft een belangrijke rol gespeeld in de formulering van het programma van eisen voor een ver- en nieuwbouwproject, dat in september 2017 is gestart en dat in de loop van schooljaar 2018-2019 voltooid zal worden. Een auditorium of collegezaal en extra theorie- en vaklokalen maken het gebruik van een breder arsenaal aan didactische werkvormen mogelijk. Het auditorium biedt bovendien ruimte aan de talrijke informatieavonden die Mencia organiseert voor de ouders. In de vernieuwde school kan overal gebruik gemaakt worden van (draadloze) internettoepassingen.

Het internationale profiel van Mencia wordt versterkt door haar intensieve samenwerking met de International School Breda (ISB), die sinds 2011 gehuisvest is in een gebouw op het terrein van Mencia. ISB en Mencia hebben besloten gezamenlijk op te trekken in de realisatie van een internationale campus, die ruimte biedt aan beide scholen en uiting geeft aan de groeiende praktische en inhoudelijke samenwerking tussen beide. De internationale campus zal bovendien een onmisbare bijdrage leveren aan het streven van de stad Breda om internationale bedrijvigheid te trekken en aan zich te binden.

www.mencia.nl

Het Newmancollege huist in één gebouw in de Verviersstraat te Breda. Het is een actieve school voor mavo, havo, technasium (havo/vwo), atheneum en gymnasium. Leerlingen met talent voor bèta die behalve slim ook creatief zijn, kiezen voor het technasium. Mavoleerlingen volgen het uitdagende bèta-technisch programma Bèta Challenge. Aan alle leerlingen wordt het vak design & multimedia gegeven: bij uitstek het vak waarin fantasie en verbeeldingskracht worden ontplooid.

In september 2013 zijn het atrium en de nieuwe vleugel van het technasium en D&M onder grote publieke belangstelling geopend door astronaut Andre Kuipers. De nieuwe vormgeving contrasteert sterk met de stijl van de Bossche School van de oudbouw. Dankzij de vormgeving en door het materiaalgebruik heeft de nieuwbouw een futuristische uitstraling.

De werkplaats van het technasium beschikt over een algemene werkruimte voor leerlingen met 110 werkplekken, een uitleenbalie, een verhoogde, af te sluiten, presentatieruimte, een verhoogde ruimte als denktank, een docentenwerkplek, een machinekamer inclusief lasersnijder en een mogelijkheid tot opslag van materialen. De zware machines zijn ondergebracht in een aparte werkplaats op de begane grond waar leerlingen uitsluitend onder begeleiding terecht kunnen.

Op de benedenverdieping van de nieuwbouw huist design en multimedia. De leerlingen hebben er grote werkruimten tot hun beschikking waar de computers voorzien zijn van alle benodigde ontwerpprogramma's. Er zijn klaslokalen, fotostudio's, geluidsstudio's en als blikvanger, een grote ruimte met een gigantisch green screen.

De hele nieuwbouw, inclusief het atrium, ademt rust en ruimte uit, ondanks dat er veel leerlingen tegelijk gebruik van maken. Nu de leerlingen vaak gebruik maken van de nieuwbouw, straalt ook de oudbouw meer rust uit.

De bestaande personeelskamer is in ruimte verdubbeld. Dat biedt de mogelijkheid om verschillende sferen in een ruimte op te nemen. Het personeel kan er werken aan computers, er staan werktafels, banken, fauteuils en verder hoge tafels en krukken die het mogelijk maken te genieten van het uitzicht op de grassportvelden en het blauwe kunstgrasveld. De 'helden' van onze personeelsleden kijken vanaf de wand de personeelskamer in. Grote persoonlijkheden als Hella Haasse, de Beatles, Martin Luther King en Steve Jobs hopen door hun papieren aanwezigheid iedereen te inspireren tot mooie daden.

Tot slot, aan de zijkant van de school is er een mooie tuin waar het personeel, en leerlingen onder begeleiding, ontspannen kunnen verblijven/werken.

www.newmancollege.nl

**Paul Windhausenweg
1.577 leerlingen**

datum juni 2018
auteur Building Breda
pagina 17

Het Onze Lieve Vrouwelyceum is een school voor havo, atheneum en gymnasium. De onderwijsinhoud waar het OLV voor staat, laat zich in drie zinnen samenvatten:

- ontdekken van je talenten;
- leren in balans met je leven
- en vormen van jouw veelzijdigheid.

We bereiden onze leerlingen voor op een evenwichtig, zelfstandig en volwassen functioneren in het vervolgonderwijs en in de samenleving. De school ziet het als haar opdracht jonge mensen met een goed verstand te stimuleren het beste uit zichzelf te halen, intellectuele capaciteiten optimaal te benutten en talenten en interesses breed te onderzoeken en te ontplooien. Het OLV staat voor een leef- en werkklimaat waarin alle leerlingen en medewerkers zich gekend voelen en zich veilig weten.

Naast de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen richt het OLV zich sterk op de ontwikkeling van vaardigheden die de leerlingen nodig hebben om hun leven lang te kunnen blijven leren. Zo biedt het OLV havoleerlingen de mogelijkheid om in de bovenbouw te kiezen voor het International Business College. Leerlingen van het vwo maken nadrukkelijk kennis met wetenschap door het creëren van een doorlopende onderzoeksleerlijn waarvoor we zijn aangesloten bij het landelijk netwerk Wetenschaps Oriëntatie Nederland (WON). Voor de meer getalenteerde leerling wordt er een gepersonaliseerd programma aangeboden.

Naast het ontwikkelen van kennis en (studie)vaardigheden bieden we leerlingen volop kansen om zich op breder terrein te vormen. Onder andere daarvoor hebben de activiteiten en projecten in onze OLV-weken en de bijzondere vakken van onze OLV-uren een prominente plaats in ons curriculum.

Het OLV is gevestigd aan de oever van de vijver van het Wilhelminapark in Breda. Op deze historische plek staat het in 2011 uitgebreide en eigentijds schoolgebouw dat prima uitgerust is voor het verzorgen van eigentijds onderwijs. De missie van het OLV is: "Onze Lieve Vrouwelyceum ... kweekvijver voor talent!"

www.olvbreda.nl

Graaf Engelbrecht is een sportieve, gezonde, veilige en maatschappelijk betrokken school.

In de eerste twee leerjaren biedt Graaf Engelbrecht (mavo, havo en atheneum) drie stromen aan: High School Sport, High School Media & Design en High School Pionier. Op dinsdag- en donderdagmorgen krijgen de leerlingen les in hun eigen stroom. Voor de sporters betekent dit tweemaal in de week een extra training onder leiding van een professionele trainer in hun eigen favoriete sport om hun talent verder te ontwikkelen. De leerlingen die gekozen hebben voor High School Media gaan dan aan de slag met allerlei vormen van media. In de stroom High School Pionier werken leerlingen aan een onderzoek naar keuze. Naast High School Sport in leerjaar 1 en 2 kent Graaf Engelbrecht ook sportklassen met extra uren breedtesport. Lichamelijke opvoeding is een examenvak op alle afdelingen. Naast High School Sport en de sportklassen biedt Graaf Engelbrecht aangepaste onderwijsprogramma's en roosteraanpassingen voor topsporters. De school werkt samen met NAC Breda. Sinds schooljaar 2015-2016 worden alle jeugdspelers met mavo/havo/atheneum niveau op Graaf Engelbrecht geplaatst. De school hecht veel belang aan de maatschappelijke stage.

www.graafengelbrecht.nl

Nassausingel
1.007 leerlingen

datum juni 2018
auteur Building Breda
pagina 19

Het Stedelijk Gymnasium is een categoriaal gymnasium. Dat betekent dat er alleen gymnasium-onderwijs wordt gegeven.

Het Stedelijk Gymnasium kwalificeert voor tertiair, academisch onderwijs. Van de gymnasium-leerling wordt verwacht dat hij zijn capaciteiten, doorzettingsvermogen en interesse bij de activiteiten binnen en buiten de lessituatie inzet.

De school biedt zoveel mogelijk ruimte voor de ontwikkeling van de talenten van leerlingen. De doelstellingen hiervoor zijn vastgelegd in het Schoolplan 2013-2017. Het maatwerk vindt plaats buiten en binnen de reguliere lessen. Naast de reguliere lessen zijn er vakken als Cambridge Engels, DELF voor Frans, Goethe Duits, Spaans, Robotica, een ondernemersproject in samenwerking met Universiteit Nyenrode, maar ook een Honoursprogramma in samenwerking met de Stichting Het Zelfstandig Gymnasium. Er wordt ook actief ingezet op deelname aan Olympiades en andere wedstrijden. De school is met ingang van het schooljaar 2013-2014 officieel door het Ministerie van OC en W erkend als Olympiadeschool, en de school neemt deel aan (Europese) debatten, diverse sportwedstrijden en culturele activiteiten. Het Stedelijk Gymnasium heeft een actief eigen schoolkoor, en een eigen schoolorkest.

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw schoolplan voor de periode 2018-2022.

In augustus 2013 is het nieuwe gebouw aan de Nassausingel betrokken. Het gebouw biedt alle mogelijkheden om de bovenstaande activiteiten te realiseren. Zo geven de goed geoutilleerde bèta-faciliteiten de leerlingen de mogelijkheid om zich uitstekend voor te bereiden op de verschillende olympiades. Verder biedt de aula, ingericht als toneel- en muziekzaal, mede door zijn uitmuntende akoestiek de perfecte omgeving voor concerten en voorstellingen; hier maken niet alleen onze leerlingen, maar ook externe gezelschappen volop gebruik van. Daarnaast bevat het gebouw onder andere ook een collegezaal. Naast colleges worden er ook regelmatig lezingen in het kader van een Studium Generale gegeven.

In de komende jaren zal het aantal leerlingen tot boven de 1.000 groeien. Daarmee wordt de maximum capaciteit van het gebouw overschreden. Gezien de beperkte capaciteit is het streven om het aantal leerlingen op termijn onder de 1.000 te houden.

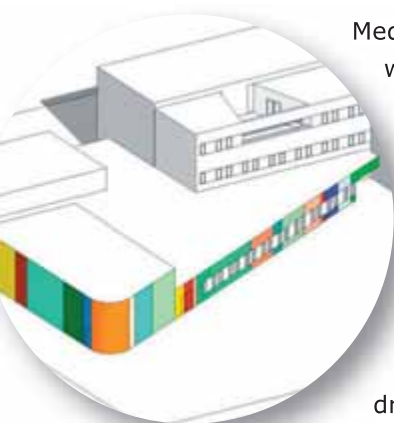
www.gymnasiumbreda.nl

VMBO

De vmbo-scholen in Breda vallen onder het bevoegd gezag van twee schoolbesturen, te weten: Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken (SKVOB e.o.) en Stichting Regionaal Opleiding Centrum West-Brabant (ROC West-Brabant). Beide schoolbesturen hebben besloten samen te werken bij de vormgeving van de beroepskolom (BO-kolom) binnen het Voortgezet Onderwijs (VO).

Na de totstandkoming van het Masterplan Breda hebben de scholen voor VMBO en de Praktijkschool Breda een eigen profiel, een merkpaspoort, opgesteld. Eind 2009 is een nieuwe fase ingezet bij de doorontwikkeling van het VMBO waarbij een projectorganisatie is opgezet. Deze heeft tot doel realisatie van kwalitatief hoog VMBO-onderwijs, imagoverbetering door eenduidig optreden, een zo breed mogelijk aanbod en innovatief onderwijs. Ten slotte versterking van de verbinding met het MBO en realisatie van een zorgschil die garanties biedt voor een optimaal leerresultaat en die vroegtijdig schoolverlaten en/of ongekwalificeerde uitstroom voorkomt.

Medio oktober 2011 is het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) opgeleverd, waarin de schoolbesturen een gewenste onderwijssituatie voor het VMBO schetsen. Zij geven daarin aan tot welke herschikking van afdelingen ze willen komen om daarmee de leerlingen van de stad Breda en omgeving ook in de toekomst optimaal te kunnen bedienen. Dit RPO is inmiddels uitgevoerd waardoor drie VMBO scholen in Breda nu een breed aanbod hebben zodat nieuwe leerlingen voldoende keuze hebben.

Dat het Masterplan VMBO tot nu toe succesvol is, blijkt uit een toename van het aantal onder instromers VMBO vanaf 2012 en een gelijkmatige verdeling over de drie scholen. Door intensieve samenwerking tussen Rotonde en Christoffel/Kompas is de verwachting dat ook op deze scholen het leerlingenaanbod gelijkmatig verdeeld zal worden.

Wel is er zorg rond het afnemend aantal leerlingen bij Tessenderlandt en het groeiend aantal leerlingen bij Prinsentuin Van Cooth waardoor de huisvestingssituatie uit balans kan raken. Het gedachtegoed dat ten grondslag ligt aan het Masterplan VMBO biedt zowel de kans als mogelijkheid om oplossingen hiervoor te bedenken.

In 2012 is de uitbreiding en de renovatie van De Rotonde aan het Groene Woud afgerond. Het project, waarbij vrijwel alle gebouwdelen grondig zijn gerenoveerd, heeft door de uitbreiding met lokalen, sportruimte en een keuken een geheel nieuw aanzicht gekregen. Het gebouw beantwoordt voor de komende jaren ruimschoots aan de eisen die gesteld worden aan schoolgebouwen maar komt ook vooral in hoge mate tegemoet aan de manier waarop De Rotonde het onderwijsprogramma wil realiseren in het gebouw.

In 2016 zijn verschillende kled-, douche- en berg ruimtes gerenoveerd. Het totaal te renoveren oppervlak bedroeg circa 89 m². Deze ruimtes zijn gerenoveerd vanuit het kader van planmatig (groot)onderhoud. De werkzaamheden bestonden uit vervanging van vloeren, tegelwerk, plafonds, binnendeuren, ventilatiesysteem, sanitaire voorzieningen en het aanleggen van De Melker sproeisysteem. De totale waarde van dit project bedroeg € 99.600 inclusief btw.

In 2017 zijn verschillende werkzaamheden uitgevoerd vanuit het kader van planmatig groot onderhoud. De werkzaamheden bestonden vooral uit aanpassingen aan de nog aanwezige 'oude' installaties.

www.derotondebreda.nl

TESSENDERLANDT

mavo | voorbereidend mbo

*Van Riebeecklaan
676 leerlingen*

Als gevolg van de toename van het aantal leerlingen in het domein zorg en welzijn in de onderbouw is in 2015 een extra vaklokaal gecreëerd bij Tessengerlandt. Het domein zorg en welzijn onderbouw is één van de pijlers onder de interne doorlopende leerlijn van Tessengerlandt.

In 2016 zijn in 5 theorielokalen (totaal oppervlak 450 m²) ventilatiesystemen aangebracht. In een viertal uitvoeringsfasen werd een decentraal ventilatiesysteem gerealiseerd voor alle theorielokalen. De totale waarde van dit project bedroeg € 110.300 inclusief btw.

In 2017 zijn verschillende werkzaamheden uitgevoerd vanuit het kader van planmatig groot onderhoud. De werkzaamheden lopen parallel aan het decentraal aanbrengen van de ventilatie units. Deze lokalen worden volledig gerenoveerd, de werkzaamheden zijn; nieuwe (pvc) vloeren, schilderen nieuwe systeemplafond inclusief LED verlichtingspanelen. De totale waarde van het groot-onderhoud bedroeg in 2017 een bedrag van € 142.000 inclusief btw.

In 2017 zijn op de eerste verdieping in 5 theorielokalen (totaal oppervlak 450 m²) ventilatiesystemen aangebracht. Dit is de tweede uitvoeringsfase van het realiseren van een decentraal ventilatiesysteem voor alle theorielokalen. Tevens is het dak van de afdeling horeca en bakkers volledig gerenoveerd. De totale waarde van het grootonderhoud bedroeg in 2017 een bedrag van € 143.000 inclusief btw.

www.tessengerlandt.nl

Begin 2012 is door SKVOB e.o. aandacht gevraagd voor de huisvestingsproblemen van de vestigingen Christoffel en Kompas. Voor Christoffel geldt vooral dat de huidige locatie veel te klein is en nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden kent en voor Kompas geldt dat de huidige noodlokalen opgeheven moeten worden en het hoofdgebouw gedateerd is. De voorkeur gaat uit naar samenvoeging van beide scholen in een gezamenlijke huisvesting. In het huisvestingsprogramma van het ROC West-Brabant is een plan opgenomen dat beide scholen in het gebouw van het Vitalis College aan de Nieuwe Inslag gehuisvest worden. Omdat de plannen rondom deze locatie zijn uitgesteld, is er een onderzoek uitgevoerd naar de renovatie en uitbreiding van de huidige locatie van Christoffel aan de Rijnesteinstraat in Breda. De uitkomsten worden betrokken in de afweging van verschillende huisvestingsscenario's voor deze scholen.

In 2015 is door ROC West-Brabant gekozen voor de Nieuwe Inslag als definitieve locatie voor Christoffel en Kompas. De voordelen van de locatie Nieuwe Inslag ten opzichte van renovatie en uitbreiding van de huidige locatie van Christoffel aan de Rijnesteinstraat gaven de doorslag. Na verbouwing van de school (start in augustus 2018) zal de locatie door Christoffel en Kompas met ingang van schooljaar 2018-2019 in gebruik worden genomen. In 2017 is er een aanbesteding gedaan voor een architectenbureau om het tekenwerk, vergunningen en toezichtproces uit te voeren. Samen met de werkgroep Christoffel is met Rienks architecten uit Breda de VO (voorlopig ontwerp) fase in 2017 afgerond. De totale waarde van deze VO fase bedroeg in 2017 een bedrag van € 17.500 inclusief btw.

www.christoffelbreda.nl en www.kompasbreda.nl

Waar een kleine school groot in kan zijn. In het schooljaar 2014 realiseerde ROC West-Brabant aan de Frankenthalerstraat in Breda haar nieuwe Praktijkschool. Het was de ambitie van ROC West-Brabant om een duurzaam gebouw neer te zetten wat op het gebied van water uitstekend past bij de ambities van de gemeente met betrekking tot de stad klimaatbestendig te maken. In het gemeentelijk waterbeleid is vastgesteld dat bewustwording een belangrijk uitgangspunt is voor een duurzaam watersysteem.

De scholieren van Praktijkschool Breda spelen in de toekomst daarom een belangrijke rol bij de implementatie van het waterbeleid. Voor bezoekers is het mogelijk om de werking van de verschillende onderdelen in de nieuwe school te bekijken. Praktijkschool Breda biedt de gemeente hierbij een extra gelegenheid om zich te profileren als een klimaatbestendige stad.

In 2016 en 2017 zijn op deze locatie werkzaamheden verricht in het kader van groot-onderhoud. Dit volgens de vaste gestelde MJOP. Te samen is hier een bedrag van € 140.000 inclusief btw.

www.praktijkschoolbreda.nl

De opleidingen van Van Cooth zijn in 2012 ondergebracht bij Scala, Tessenderlandt en Prinsentuin Van Cooth. Binnen deze scholen zijn enkele verbouwingen uitgevoerd om de inhuizing van de verschillende afdelingen van Van Cooth mogelijk te maken.

In 2013 bleek het nodig om vanwege de groei van het aantal leerlingen de locatie Prinsentuin Van Cooth aan de Tuinzigtlaan uit te breiden met vier theorielokaal. Hiervoor moest onder meer een gedeelte van de overdekte fietsenstalling gedemonteerd en verplaatst worden.

In 2016 zijn in het oude gymzalencomplex de kleed-/douche-/bergruimtes gerenoveerd. Het totale oppervlakte bedroeg circa 85 m². Deze ruimtes zijn gerenoveerd vanuit het kader van planmatig (groot)onderhoud. De werkzaamheden bestonden uit vervanging van vloeren, tegelwerk, plafonds, binnendeuren, ventilatiesysteem, sanitaire voorzieningen en het aanleggen van De Melker sproeisysteem. De totale waarde van dit project bedroeg € 99.700 inclusief btw.

Daarnaast is in 2016 een gedeelte van de kas verbouwd naar retail-praktijkruimte met een totale oppervlakte van 336 m². Deze ruimte is gerealiseerd in het kader van een gewijzigde vorm van praktijkonderwijs bovenbouw. De werkzaamheden bestonden uit de open kasconstructie voorzien van geïsoleerd sandwichpanelen daken, wanden, betonvloer, borstwering-elementen, vloerverwarming en elektrische installatie. De totale waarde van dit project bedroeg € 95.000 inclusief btw.

In 2017 is de (tijdelijke) huursituatie op Tuinzigtlaan 9 opgezegd. Hiermee kwam de uitbreiding van de opleiding zorg- en welzijn terug naar de hoofdlocatie. Naar aanleiding van deze terugkomst is er binnen het hoofdgebouw een heldere indeling gemaakt. Hierdoor is grotere en gemoderniseerde (innovatie) techniek vleugel ontstaan van totaal 480 m². De vernieuwde zorg- en welzijn afdeling bedraagt 282 m². De totale waarde van dit project bedroeg € 228.000 inclusief btw.

www.prinsentuinvancooth.nl

3 Communicatie

Algemene leden vergadering

Binnen Building Breda heeft in het jaar 2017 achtmaal een alv plaatsgevonden. Tijdens deze vergaderingen werden onder andere het jaarverslag 2016 (inclusief publicatiestukken), de begroting 2018 en alle door het bestuur genomen besluiten gedurende het lopende boekjaar 2017 besproken dan wel vastgesteld.

In de bijlagen is het investeringsscenario opgenomen op basis van voornoemde besluiten (bijlage 3).

Bestuur

In het jaar 2017 is het bestuur van Building Breda acht keer bijeengekomen. Deze bijeenkomsten hadden veelal het karakter van besluitvorming, 'het kritisch volgen' van de activiteiten van de stuurgroep, het uitstippelen van het financiële beleid en zicht houden op het nakomen van de gemaakte afspraken c.q. doelen voortkomend uit het 'Strategisch Huisvestingsplan' en de andere gesloten overeenkomsten, waaronder het 'Treasury Statuut'.

Meer specifiek zijn diverse punten aan de orde gekomen, te weten de input vanuit de verschillende overlegorganen, ontwikkeling bestuur (invulling vertegenwoordiging), bestuurlijke en directie mutatie(s), plan-/profielontwikkeling, taakstellende budgetten en/of voortgang aangaande alle locaties/projecten, vaststelling jaarrekening 2016, vaststelling begroting 2018, financiële zaken (managementrapportage, liquiditeiten en financieringen), continueren samenwerking controlerend accountant, publieke verantwoording, contacten derden, ontwikkelingen binnen het vmbo en het vormgeven van het project Building Breda 3.0.

Directeurenoverleg

Gedurende het jaar 2017 hebben er diverse directeuren-overleggen plaatsgevonden waarop agendapunten vanuit Building Breda behandeld zijn. Thema's zoals aanmeldingen en de (eventuele) consequenties ten aanzien van de gebouwen, jaarrekening en -verslag 2016, begroting 2018 en Building Breda 3.0 zijn aan bod gekomen.

Overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken

In 2016 zijn de portefeuillehouders vijf keer bijeengekomen. Onderwerpen welke tijdens deze constructieve bijeenkomsten aanbod zijn gekomen, waren onder andere het uitwisselen van (bouw) ervaringen, demarcatielijst, borging onderhoud, Building Breda 3.0., zonnepanelen en de portal.

Stuurgroep

Tweewekelijks is de werkorganisatie van Building Breda samengekomen voor het afhandelen van de actuele zaken en het uitstippelen van wegen die dienen te leiden tot nieuw beleid en behalen van de doelen. In elk van de bijeenkomsten is de voortgang van alle projecten aan de orde geweest om zo een verantwoorde voortgang te borgen.

Portal

Wederom werd in 2017 gebruik gemaakt van de portal (internetomgeving).

4 Projecten en activiteiten

In het jaarverslag 2017 is er voor gekozen om in het hoofdstuk 2 (per school) de stand van zaken betreffende het project weer te geven.

Projectgroepen

Zoals uit de projectorganisatie blijkt, wordt iedere projectgroep ingevuld met een vertegenwoordiger vanuit de schooldirectie, een projectleider en verschillende adviseurs. Ook in 2017 werd gebruik gemaakt van de navolgende adviesgebieden, te weten ARBO, grondmechanica, brandveiligheid, technische installaties, constructies, onderhoud en wet- en regelgeving.

Groot onderhoud

Sinds de oprichting van Building Breda wordt door Dyade Zuidwest-Nederland voor alle gebouwen, waarvoor Building Breda verantwoordelijk is, een 'Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) gevolgd. Tevens wordt sinds die periode gebruik gemaakt van een onderhoudsprotocol met bijbehorende demarcatielijst. Op basis van deze documenten is ook in 2017 en onder begeleiding van Dyade een jaarplanning groot onderhoud per school opgesteld en uitgevoerd. Dit is tot tevredenheid van de betrokkenen gebeurd.

Daarnaast wordt steeds vaker samengewerkt op het gebied van klein onderhoudswerkzaamheden, welke voor rekening en risico van het desbetreffende schoolbestuur worden uitgevoerd.

Maatschappelijke partners

Building Breda heeft gedurende 2017 verschillende malen contact gehad met een brede vertegenwoordiging van maatschappelijke partners binnen de gemeente Breda. Naast de maandelijkse gesprekken met vertegenwoordigers van de gemeente Breda zelf, was dit in 2017 vooral het Primair Onderwijs (BreedSaam) en het bestuur van de International School Breda.

Service Level Agreements

In 2010 is gestart met het opstellen en afsluiten van SLA's met verschillende leveranciers. Eind 2017 beschikte Building Breda over SLA's op het gebied van tijdelijke huisvesting, glasherstel, alarmopvolging, dak onderhoud en schilderwerkzaamheden.

Op basis van SLA's bieden leveranciers de scholen de zekerheid van dienstverlening en voordelen, zoals: directe ontzorging, snelheid, een kwalitatief goede uitvoering, korte communicatielijnen, minimaliseren overlast. Naast voornoemde voordelen bieden SLA's de coöperatie in haar totaliteit bijkomende (schaal)voordelen, zoals: transparantie, verzamelfacturen, kwaliteitscontroles door deskundige en onafhankelijke inspecteurs, gerubriceerde prijslijsten, kortingsstaffels en benchmarkrapport (managementinformatie).

Zonnecentrales

Building Breda heeft zich eind 2015/begin 2016 gebogen over de vraagstelling wel/niet akkoord te gaan met de gezamenlijke aanschaf van zonnepanelen en de daarbij behorende financiering. De eerste stap was de verkenning, en de uiteindelijke aanvragen (en toekenning), van zogenaamde SDE+ subsidies. De vervolgstap betrof het opstellen van een zogenaamde businesscase, welke de financiële haalbaarheid heeft aangetoond en financiering mogelijk heeft gemaakt.

Door een (voor)investering van circa twee miljoen euro maakt Building Breda het mede mogelijk om het Voortgezet Onderwijs in Breda tot 40% lagere stroomkosten te laten realiseren. Alle centrales samen zullen naar verwachting jaarlijks 1,3 megawatt produceren. Maar ook de reductie van circa 600.000 kilogram per jaar aan CO²-emissies is een presentatie om trots op te zijn.

Deze zonnecentrales zijn een eerst voorfase van verduurzaming van de vastgoedportfolio van Building Breda en een krachtig voorbeeld van welke voordelen de coöperatie haar leden kan opleveren. De projecten van Building Breda zijn uitgevoerd conform de in het boekjaar 2017 van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

5 Financiën

Voor wat betreft de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten dient te worden opgemerkt dat gedurende het boekjaar 2017 geen verandering heeft plaatsgevonden in het overeengekomen financieringsarrangement van Building Breda.

In bijlage 3 van dit jaarverslag is de meerjareninvesteringsbegroting opgenomen. Deze begroting is aangepast aan de ontwikkelingen ten aanzien van het 'Strategisch Huisvestingsplan'.

Voor de volledigheid is als bijlage 4 het gecontroleerde en goedgekeurde Financieel verslag 2017 opgenomen.

Balans per 31 december 2017 (na voorgestelde resultaatbestemming)

	31 december 2017 (€)	31 december 2016 (€)
Vaste activa		
Materiële vaste activa	104.013.748	100.889.255
Vlottende activa		
Vorderingen	2.236.975	59.705
Liquide middelen	757.095	750.893
	<u>2.994.070</u>	<u>810.598</u>
	107.007.818	101.699.853
	31 december 2017 (€)	31 december 2016 (€)
Eigen vermogen		
Herwaarderingsreserve	33.721.647	33.721.647
Overige reserves	23.611.879	20.469.840
	57.333.526	54.191.487
Langlopende schulden	38.506.667	36.800.001
Kortlopende schulden	<u>11.167.625</u>	<u>10.708.365</u>
	107.007.818	101.699.853

Staat van baten en lasten over 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017

	Begroting 2017 (€)	Realisatie 2017 (€)
Baten		
Subsidie gemeente	3.955.036	3.955.036
Bijdrage scholen	648.788	648.788
Bijdrage bouwwerkzaamheden	-	2.713.647
Rentebaten	1.000	207
Overige inkomsten	87.427	195.281
SDE subsidie zonnepanelen	24.408	24.489
Bijdrage scholen zonnepanelen	15.063	15.063
Totaal baten	4.731.722	7.552.511
Lasten		
Afschrijvingen	1.106.853	1.110.292
Afschrijvingen zonnepanelen	30.457	31.935
Rentelasten	1.830.004	1.723.079
Rentelasten zonnepanelen	23.288	22.883
Onderhoud	667.500	607.123
OZB en waterschapslasten	340.988	338.865
Verzekeringen	91.500	85.565
Huren	90.352	89.485
ICT infrastructuur	1.522	2.006
Directie en secretariaat	122.744	136.771
Advieskosten	20.000	104.497
Overige kosten	49.500	155.843
Totaal lasten	4.374.708	4.408.344
Exploitatieresultaat	357.014	3.144.167
Vennootschapsbelasting	2.169	2.128
Resultaat na belastingen	354.845	3.142.039

Toelichting afwijkingen begroting versus realisatie

Baten

Subsidie gemeente Breda

De subsidie is conform de begroting.

Bijdrage scholen

De bijdrage van de scholen is conform de begroting.

Bijdrage bouwwerkzaamheden

Er zijn ook bijdragen voor de realisatie van bouwwerken ontvangen. Deze waren niet begroot in verband met de onzekerheid over het verloop van de betreffende projecten. Overall kan worden gesteld dat Building Breda naast de jaarlijks te ontvangen 'bijdrage groot onderhoud', welke in 2017 conform de begroting was, ook (incidenteel) bijdragen van (individuele) schoolbesturen met betrekking tot onderhanden projecten, dan wel onderhoudsactiviteiten, ontvangt. Meer specifiek: in het boekjaar 2015 is gestart met de campusontwikkeling 'International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum'. Voor dit project ontvangt Building Breda van de Stichting tot bevordering van Internationaal Onderwijs in Zuid-West Nederland eenmalig € 4.000.000 en van BreedSaam, Coöperatie Huisvesting Primair en Speciaal Onderwijs Breda U.A. € 1.722.902. Het moment van de daadwerkelijke ontvangst van de betreffende middelen is afhankelijk van de projectvoortgang (declaratiebasis). In 2017 is (afgerond) € 2.563.058 gedeclareerd. Vanuit SKVOB e.o. is € 344.011 ontvangen ter dekking van de investering Campus Markenhage, Michaël en Orion.

Rentebaten

De rentebaten over 2017 zijn licht lager dan hetgeen begroot. Het rentepercentage is nagenoeg nihil.

Overige inkomsten

De positieve afwijking ten opzichte van de begroting is ontstaan door meer gebruik van de gymzaal bij Graaf Engelbrecht door derden en retributies. Daarnaast zijn er meer schade uitkeringen ontvangen, te weten circa € 98.367 meer ten opzichte van 2016. Hier staan wel lasten tegenover.

SDE subsidie zonnepanelen

De ontvangen SDE subsidie van RVO is nagenoeg conform de begroting.

Bijdrage scholen zonnepanelen

De bijdrage van de scholen is conform de begroting.

Lasten

Afschrijvingen (gebouwen en zonnepanelen)

De begroting 2017 voorzag in de realisatie (en het afschrijven hierop) van diverse projecten. De daadwerkelijke investeringen kunnen iets afwijken hetgeen voorzien. Van daar de kleine afwijking.

Rentelasten

Ondanks het aanwenden van kasgeld (2de tranche financiering) en de nieuwe financiering voor de realisatie van zonnecentrales zijn de rentelasten lager uitgevallen dan begroot. Dit hangt samen met de relatief lage rentestanden in 2017 en gedegen cashmanagement.

Onderhoud

Eenzijds is de sub post 'glasschades' hoger uitgevallen dan vooraf begroot en anderzijds hebben onderhoudscalamiteiten geleid tot hogere onderhoudsuitgaven conform hetgeen was begroot.

OZB en waterschapslasten

Deze lasten zijn in 2017 lager uitgevallen dan in de begroting voorzien. Dit heeft met name te maken met correcties vanuit het verleden (op aangeven van het Belasting Samenwerking West-Brabant).

Verzekeringen

De verzekerde waarde in 2017 was lager dan voorzien in 2017, waardoor er minder premie betaald hoefde te worden

Huren

Deze post bestaat uit de subposten 'huur gebouwen' en 'vergoeding sportvoorziening'. Het samenvoegen van het Michaël College en Orion Lyceum op de Campus Markenhage heeft er voor gezorgd dat in de loop van 2017 geen externe panden meer gehuurd werden. Overigens zijn de panden wel later verlaten (door vertraging bouwproject), maar dit was in de begroting voorzien.

ICT infrastructuur

De ICT infrastructuur heeft, naast wat incidentiele zaken, niet tot een grote overschrijding zorg gedragen.

Directie en secretariaat

De kosten voor de directie en het secretariaat zijn hoger uitgevallen, dan begroot. De post is door het bestuur gedurende 2017 verhoogd met ongeveer € 8.000, maar dit is niet afdoende gebleken. De additionele onderzoeken en het uitwerken van bestuurlijke vraagstukken hebben meer tijd gevraagd dan vooraf voorzien.

Advieskosten

De advieskosten zijn hoger uitgevallen, dan begroot. De post is door het bestuur gedurende 2017 verhoogd met € 80.000, maar dit is niet afdoende gebleken. Er zijn veel advieskosten gemaakt voor het onderzoeken en uitwerken van bestuurlijke vraagstukken die niet konden worden voorzien.

Overige kosten

Voor wat betreft deze post zijn er bijzonderheden te melden. Er waren aanzienlijk meer schades (circa € 98.367). Overigens staan hier wel verzekeringsinkomsten tegenover. Verder was er geen kantoorhuur, omdat er kosteloos gebruik gemaakt mag worden van een ruimte bij een derden.

Afgedragen subsidie aan ROC West-Brabant

In 2017 is door Building Breda (afgerond) € 1.077.449 van de verkregen subsidie van de gemeente Breda afgedragen aan het ROC West-Brabant ten behoeve van de huisvesting van de leerlingen in de BO-kolom. In bijlage 5 is hiervan de verantwoording opgenomen.

Kerncijfers

Voor Building Breda en haar financiers zijn solvabiliteit, Debt Service Coverage Ratio (DSCR) en Loan to Value (LtV) belangrijke ratio's. In tabel 5.1 zijn de ratio's voor wat betreft het boekjaar 2017 weergegeven. Deze ratio's zijn afgezet tegen de voor Building Breda geldende normering.

	2017	Minimum (Solv./DSCR) Maximum (LtV)	Tijdelijk acceptabel	Gewenst
Solvabiliteit (Totaal Eigen Vermogen/Balanstotaal)	53,6%	20%	20-25%	>25%
DSCR (EBITDA/(betaalde rente+aflossingen))	3,46	1,0	1,0-1,2	>1,2
LtV (1) (Vreemd Vermogen/Vastgoed)	37,0%	80%	75-80%	<75%
LtV (2) 1 (Vreemd Vermogen incl. kasgeld/Vastgoed)	46,2%	80%	75-80%	<75%

Tabel 5.1 Kerncijfers 2017, Building Breda (2018)

¹ De tweede LtV is berekend, omdat in het contract met de BNG voor wat betreft de kasgeldlening geen vastgoed als zekerheid is opgenomen. Echter op het consolidatiemoment moet dat dan wel gaan gebeuren hetgeen een sprong veroorzaakt in de LtV. De kasgeldlening is te beschouwen als een verkapte bouwfinanciering. Het is de verwachting dat in 2017 de kasgeldpositie zal gaan oplopen. Door in de tweede LtV berekening het kasgeld mee te nemen ontstaat er een rustiger beeld qua groei.

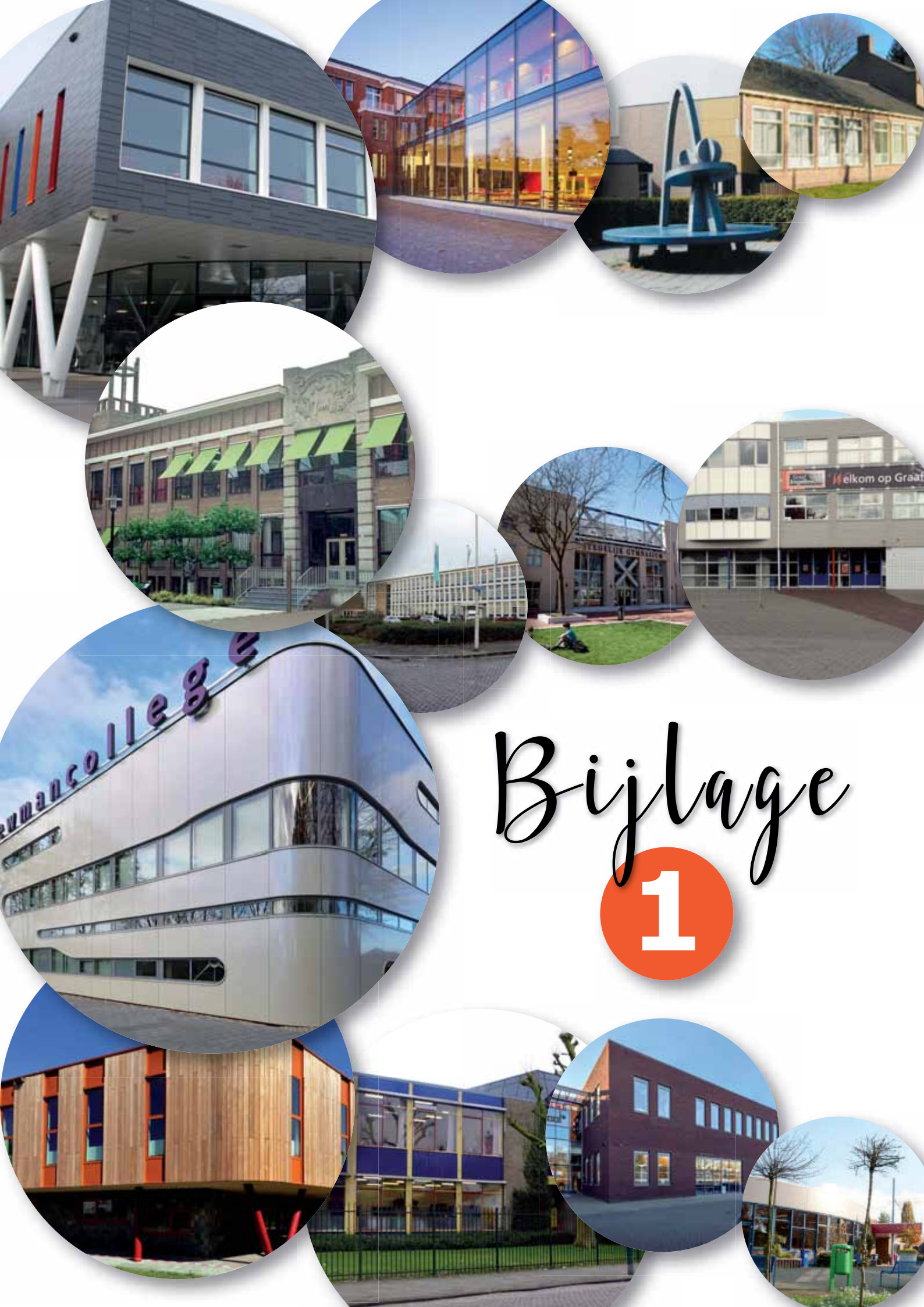
Colofon

Building Breda
Mozartlaan 35
4837 EH Breda
T (06) 50 58 94 25
E info@buildingbreda.nl
Uitgave: Building Breda, juni 2018

© 2018 Building Breda. Alle rechten voorbehouden. Verspreiden en openbaar gebruik is toegestaan, mits met een correcte bronvermelding.

Kijk voor meer informatie op www.buildingbreda.nl

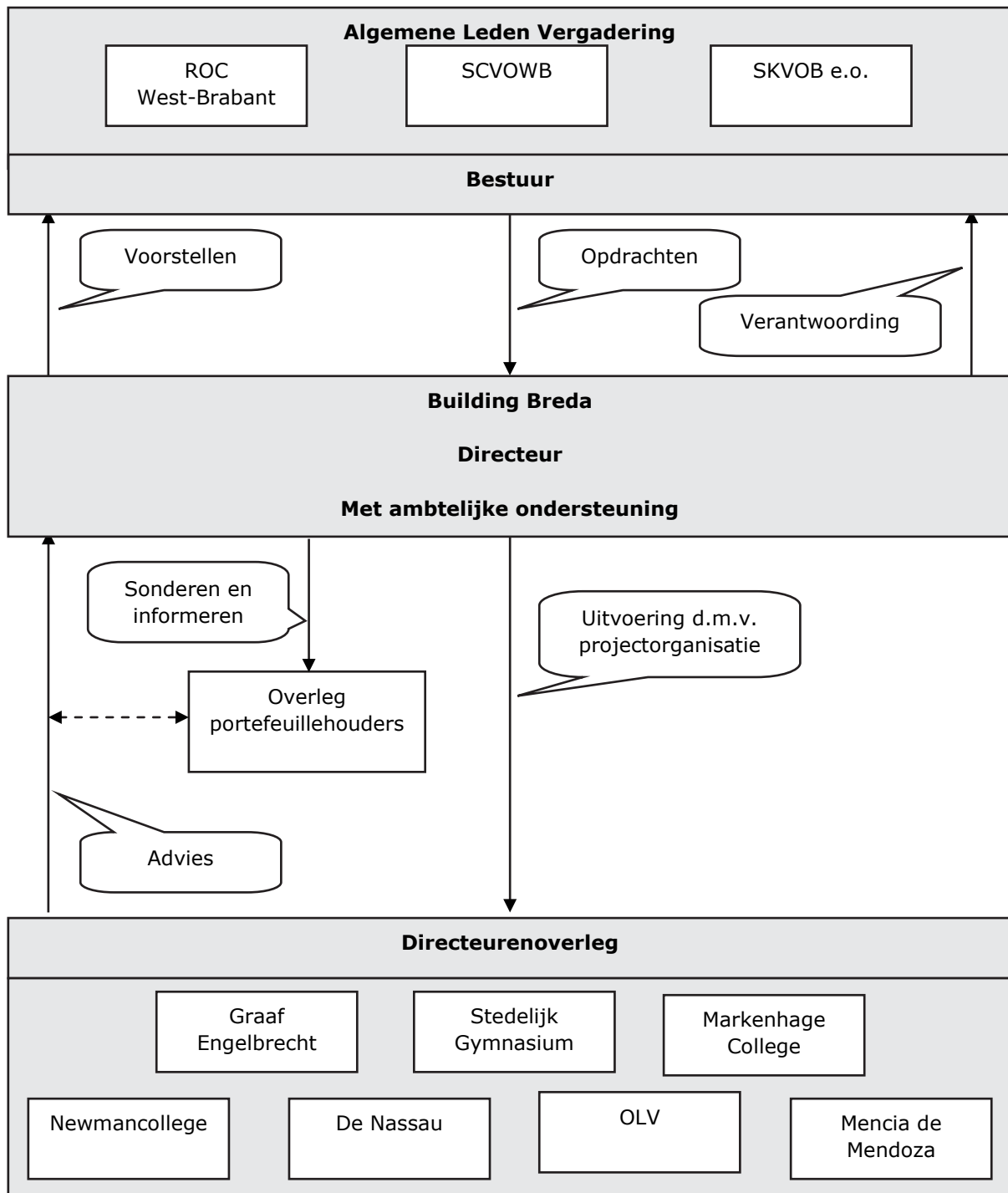

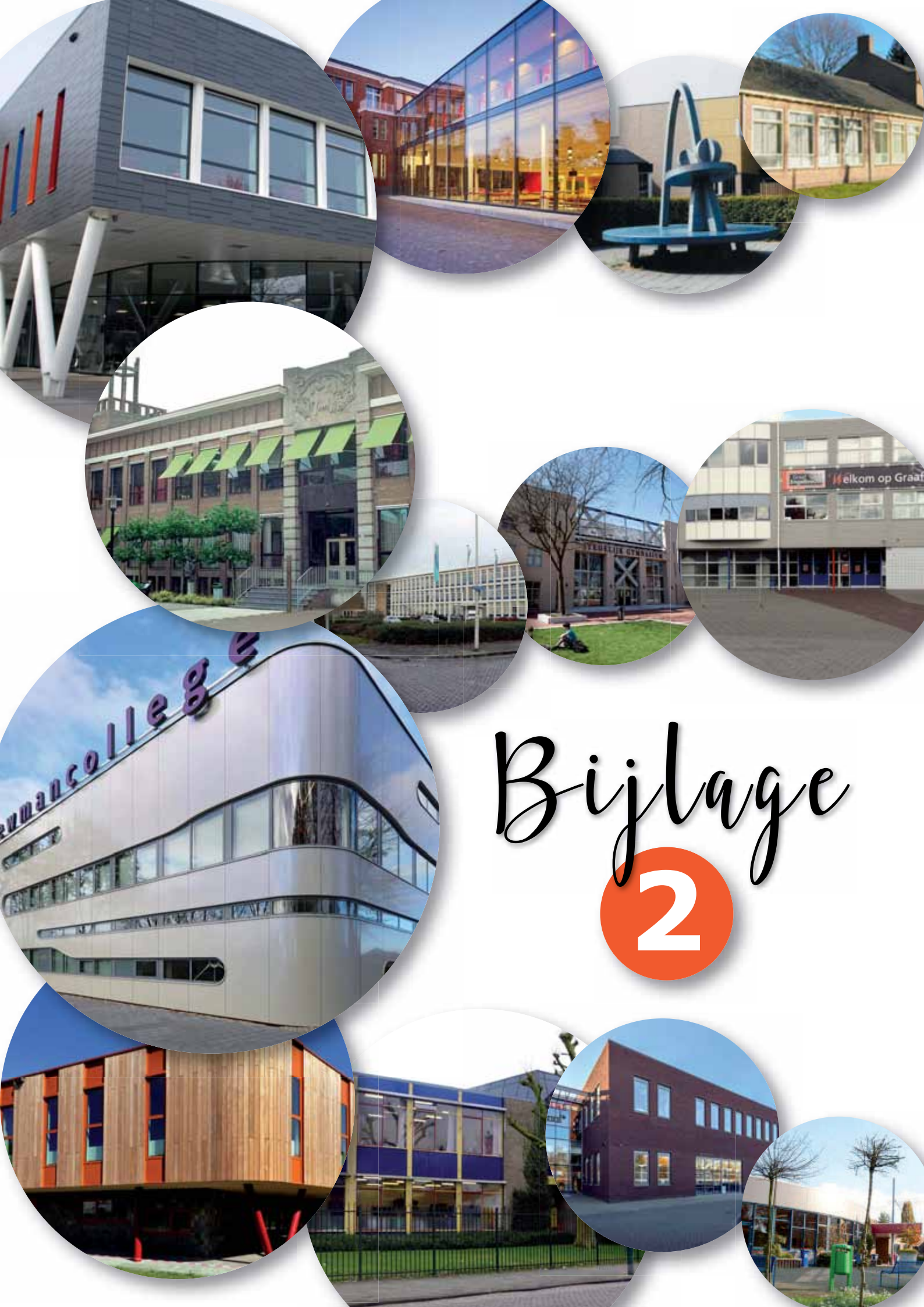

Bijlage

1

Bijlage 1 Algemeen (functioneel) organogram

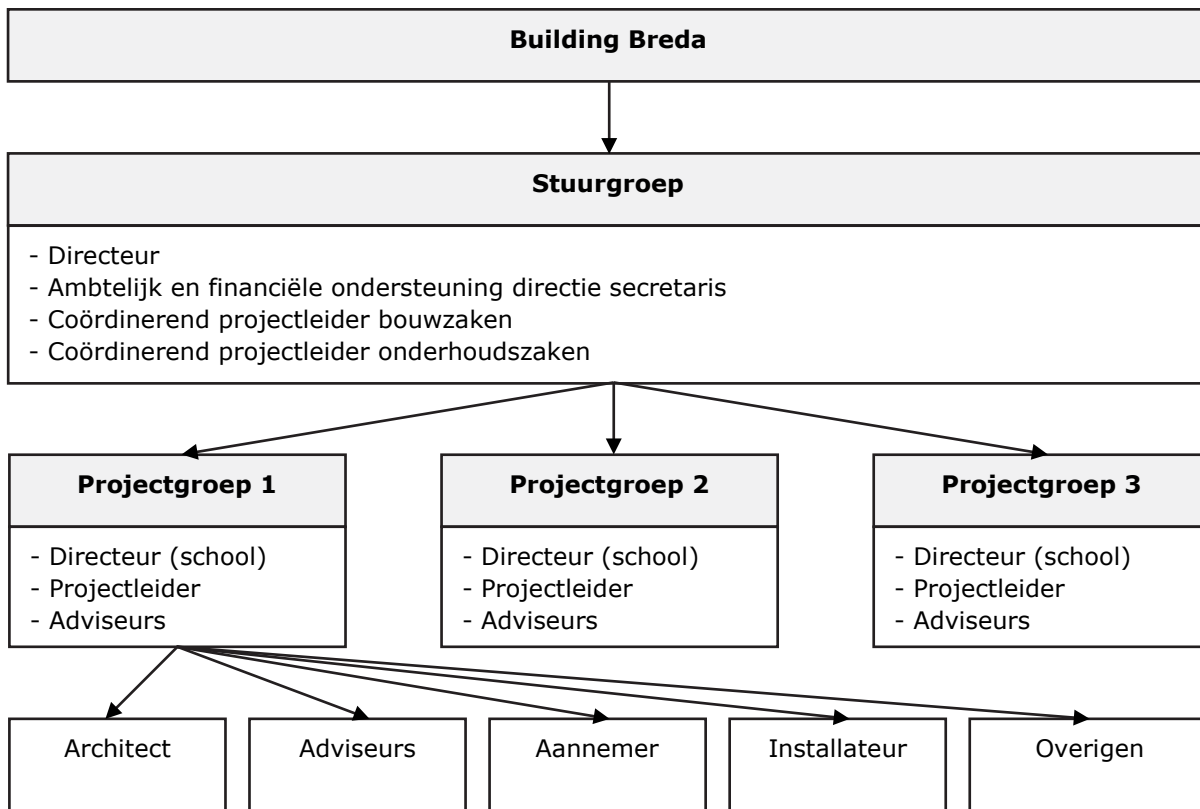

Bijlage

2

Bijlage 2 Organogram projectorganisatie

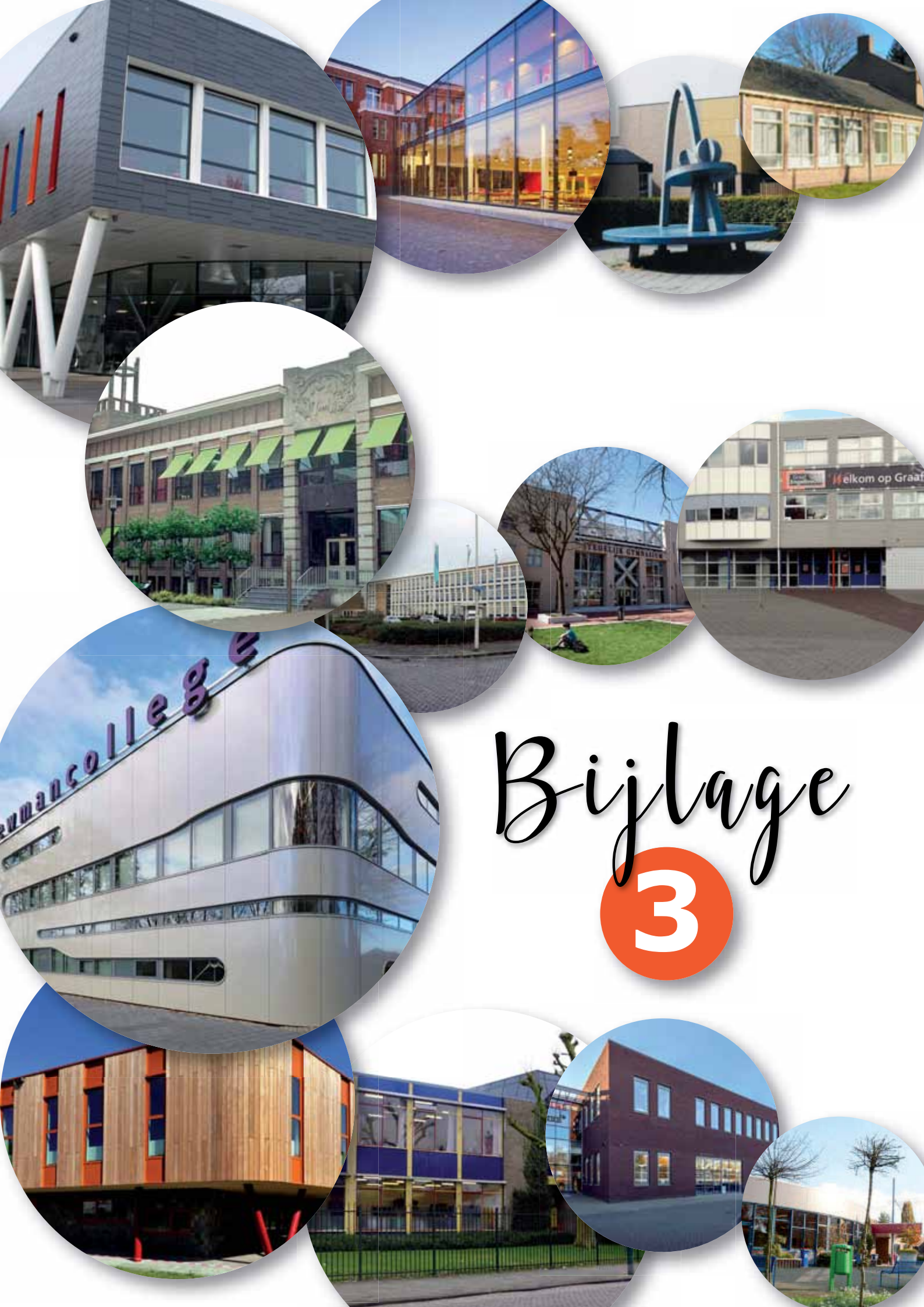
Toelichting bij organogram projectorganisatie Building Breda

Met coördinerend projectleider bouwzaken wordt de door Building Breda geselecteerde bouwmanager bedoeld. Op dit moment is hiervoor de heer J. Kromwijk van AVANT-bouwpartners aangezocht. Voor wat betreft de coördinerend projectleider onderhoudszaken dient te worden opgemerkt dat deze functie momenteel door de heer G. Bosters van Dyade wordt ingevuld.

Per project wordt door Building Breda een projectleider aangezocht. Dit gebeurt in overleg met de betrokken partijen.

Onder adviseurs binnen een projectgroep worden die mensen bedoeld die de directeur en projectleider denken nodig te hebben. Dit kunnen in veel gevallen medewerkers van de school zijn.

Onder de andere adviseurs worden medewerkers van bedrijven verstaan die technische ondersteuning bieden voor bepaalde bouwtechnische onderdelen en overige inrichtingsvragen.

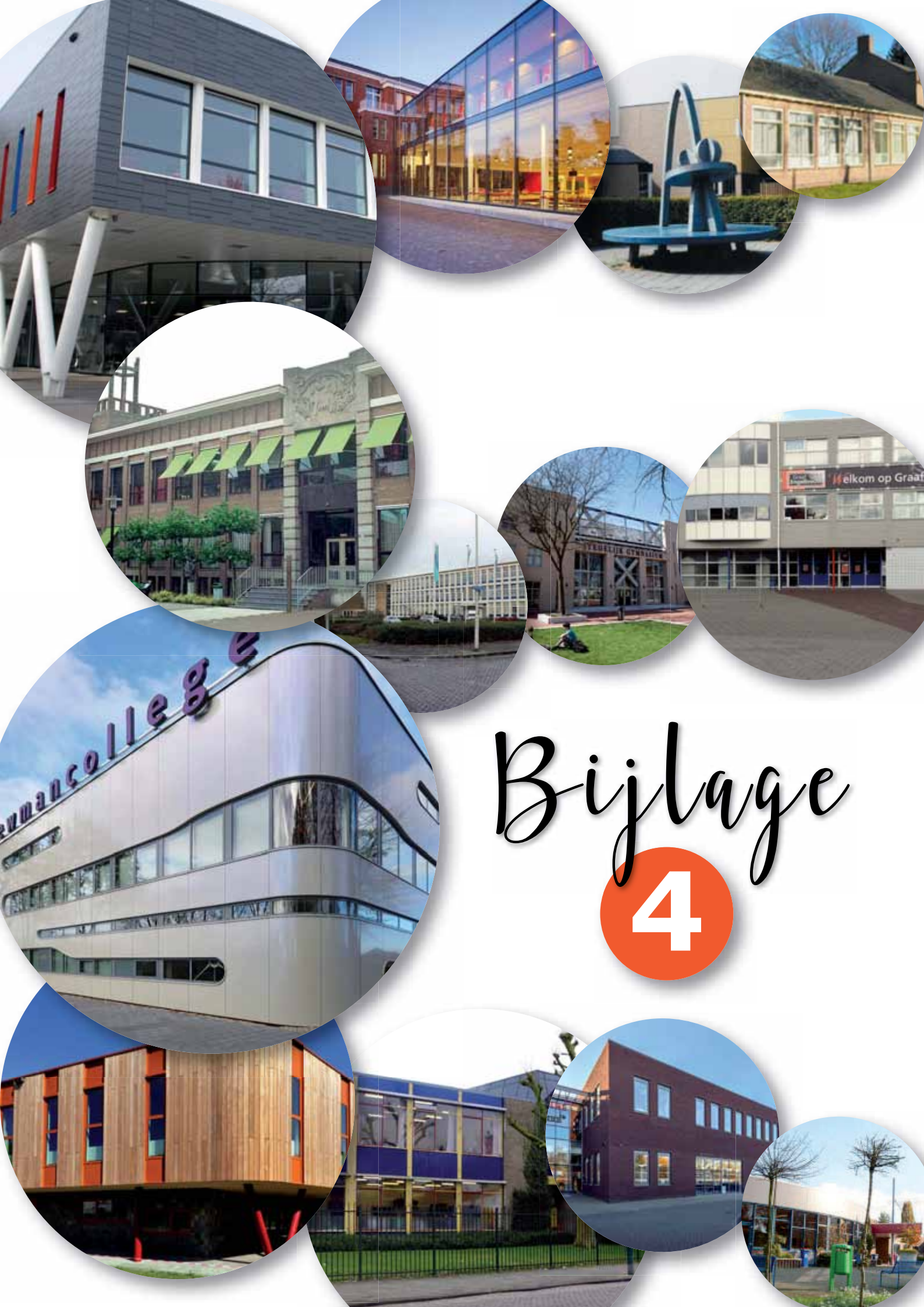

Bijlage

3

Bijlage 3 Meerjareninvesteringsbegroting 2014-2017

Locatie	totaal t/m 2013	totaal 2014	totaal 2015	totaal 2016	totaal 2017	totaal per locatie cf. bestuursbesluit
Markenhage College						
(incl. Michäel en Orion Lyceum*)	€ 291.563	€ 708.914	€ 4.740.000	€ 2.763.361	€ -	€ 8.503.838
voorbereidingsfase		€ 43.764	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ 285.600	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ 143.550	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ 236.000	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ -	€ 4.740.000	€ 2.763.361	€ -	
Newman college	€ 6.828.192	€ 52.000	€ -	€ -	€ -	€ 6.880.192
voorbereidingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ 52.000	€ -	€ -	€ -	
Mencia de Mendoza	€ 541.685	€ -	€ 473.100	€ 3.355.000	€ 2.132.639	€ 6.502.424
voorbereidingsfase		€ -	€ 35.600	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ -	€ 235.000	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ -	€ 84.000	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ -	€ 118.500	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ -	€ -	€ 3.355.000	€ 2.132.639	
De Nassau, De la Reijweg	€ 7.126.642	€ 639.187	€ -	€ -	€ -	€ 7.765.829
voorbereidingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ 639.187	€ -	€ -	€ -	
De Nassau, Paul Krügerlaan	€ 1.184.581	€ 1.546.028	€ -	€ -	€ -	€ 2.730.609
voorbereidingsfase		€ 19.000	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ 60.000	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ 15.000	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ 62.600	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ 1.389.428	€ -	€ -	€ -	
Onze Lieve Vrouwe lyceum	€ 1.945.803	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 1.945.803
Graaf Engelbrecht	€ 2.577.896	€ 1.995.000	€ 1.799.984	€ -	€ -	€ 6.372.880
voorbereidingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ 80.000	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ 75.000	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ 1.840.000	€ 1.799.984	€ -	€ -	
Stedelijk Gymnasium	€ 9.837.090	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 9.837.090
voorbereidingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
ontwerpfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
bouwaanvraagfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
aanbestedingsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
uitvoeringsfase		€ -	€ -	€ -	€ -	
Totaal	€ 30.333.452	€ 4.941.129	€ 7.013.084	€ 6.118.361	€ 2.132.639	€ 50.538.665

Bijlage 4

Financieel verslag 2017

Building Breda

**Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet
onderwijs Breda en omstreken in coöperatief
verband met uitsluiting van aansprakelijkheid
(U.A.)**

Breda

Inhoud

Algemeen	3
Jaarrekening	4
Balans per 31 december 2017	5
Staat van baten en lasten over 2017	6
Kasstroomoverzicht 2017	7
Toelichting op de balans en winst-en verliesrekening	8
Overige gegevens	17
Statutaire regeling omtrent de winstbestemming	18
Gebeurtenissen na balansdatum	18
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	19

Algemeen

Breda, juni 2018

Met deze jaarrekening wordt uitvoering gegeven aan artikel 17 en 18 van de akte van oprichting d.d. 11 december 2008 van onze vereniging.

Bovengenoemde artikelen hebben betrekking op "Jaarrekening; boekjaar, rekening en verantwoording".

Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur zich, conform artikel 12 lid 4, laten bijstaan door een registeraccountant en PricewaterhouseCoopers Accountants N.V..

De bestuurders:

Dhr. B.J. Buddingh'

Dhr. A.C.J. Flink (voorzitter)

Dhr. J.M.R.M. Neutelings

Dhr. R. Speetjens

Dhr. J.C.M. Teunissen

Dhr. F.J.M. van der Zalm

Building Breda
Hooilaan 1
Breda
KvK nummer: 20146924

Jaarrekening

Balans per 31 december 2017
 (na voorgestelde resultaatbestemming)

<u>ACTIVA</u>		31-12-2017		31-12-2016	
	Ref.	€	€	€	€
Vaste activa					
Materiële vaste activa	4		104.013.748		100.889.255
Vlottende activa					
Vorderingen	5	2.236.975		59.705	
Liquide middelen	6	757.095		750.893	
			2.994.070		810.598
			107.007.818		101.699.853

<u>PASSIVA</u>		31-12-2017		31-12-2016	
	Ref.	€	€	€	€
Eigen vermogen	7				
Herwaarderingsreserve		33.721.647		33.721.647	
Overige reserves		23.611.879		20.469.840	
			57.333.526		54.191.487
Langlopende schulden	8		38.526.667		36.800.001
Kortlopende schulden	9		11.147.625		10.708.365
			107.007.818		101.699.853

Staat van baten en lasten over 2017

		2017	Budget 2017	2016
	Ref. €	€	€	€
Netto-omzet	11	7.552.304	4.730.722	5.275.436
Baten				
Overige bedrijfskosten	12	<u>(2.662.382)</u>	<u>(2.611.672)</u>	<u>(2.412.585)</u>
Som der bedrijfslasten		<u>(2.662.382)</u>	<u>(2.611.672)</u>	<u>(2.412.585)</u>
Exploitatieresultaat		4.889.922	2.119.050	2.862.851
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	13	207	1.000	1.399,00
Rentelasten en soortgelijke kosten	13	<u>1.745.962</u>	<u>1.853.292</u>	<u>1.642.608</u>
Som der financiële baten en lasten	13	<u>(1.745.755)</u>	<u>(1.852.292)</u>	<u>(1.641.209)</u>
Resultaat voor belastingen		<u>3.144.167</u>	<u>266.758</u>	<u>1.221.642</u>
Vennootschapsbelasting		<u>(2.128)</u>	<u>(2.169)</u>	<u>(2.153)</u>
Resultaat na belasting		<u>3.142.039</u>	<u>264.589</u>	<u>1.219.489</u>

KASSTROOMOVERZICHT 2017

(opgemaakt conform de indirecte methode)

	Ref.	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat uit gewone bedrijfs-uitoefening vóór belastingen			4.889.922
Afschrijvingen			1.142.227
Verandering in werkkapitaal:			
Vorderingen	5	(2.177.269)	
Kortlopende schulden (exclusief bankkrediet)	9	439.261	
			<u>(1.738.008)</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			4.294.141
Ontvangen interest	13	207	
Betaalde interest	13	(1.745.962)	
Vennootschapsbelasting		(2.128)	
			<u>(1.747.883)</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten			2.546.258
Kasstroom uit investerings-activiteiten			
Investerings materiële vaste activa	4	<u>(4.266.722)</u>	
Kasstroom uit investerings-activiteiten			(4.266.722)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Langlopende schulden	8	<u>1.726.667</u>	
Kasstroom uit financierings-activiteiten			<u>1.726.667</u>
Nettokasstroom			<u><u>6.202</u></u>
div. afrondingsverschillen (-5)			

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

Stand per 1 januari 2017	750.893
Mutatie boekjaar	<u>6.202</u>
Stand per 31 december 2017	<u><u>757.095</u></u>

Toelichting op de balans en winst- en verliesrekening

1 Algemeen

1.1 Activiteiten

De vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid (U.A.), genoemd Building Breda, is een bij akte per 11 december 2008 opgerichte coöperatieve vereniging. De activiteiten van Building Breda bestaan voornamelijk uit het leveren van kwalitatief goede huisvesting aan de scholen in het voortgezet onderwijs.

Per 27 januari 2009 is de doordecentralisatie met de gemeente Breda geëffectueerd, waarbij het eigendom van gronden en gebouwen is overgegaan naar Building Breda.

1.2 Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Building Breda zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

2. Grondslagen van waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

Op basis van artikel 2:360 BW is titel 9 van BW niet van toepassing op Building Breda. De jaarrekening is derhalve opgesteld op basis van door de coöperatie gekozen en omschreven grondslagen. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Met op balansdatum verwachte bijzondere waardeverminderingen wordt rekening gehouden. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

De eerste waardering van de terreinen en gebouwen heeft plaatsgevonden op 27 januari 2009 tegen de WOZ-waarden 2007.

2.4 Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de nominale waarde van de vordering.

2.5 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door Building Breda wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

3. Grondslagen voor het bepalen van het resultaat

3.1 *Algemeen*

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

3.2 *Opbrengstverantwoording*

Opbrengsten uit de levering van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

3.3 *Kosten*

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

3.4 *Financiële baten en lasten*

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

4. Materiële vaste activa

	Terreinen	Zonnepanelen	Project zonnepanelen in uitvoering	Gebouwen	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Waarde per 01-01- 2017						
Verkrijgingsprijs	33.883.650	479.026	3.083	58.521.570	10.430.079	103.317.408
Cumulatieve afschrijvingen		4.641	-	2.423.515		2.428.156
Boekwaarden	33.883.650	474.385	3.083	56.098.055	10.430.079	100.889.252
Mutaties 2017						
Herrubricering	-	-				
Investeringen	84.000	-	625.471		3.557.251	4.266.722
Afschrijvingen	-	31.935		1.110.292		1.142.227
Boekwaarden	84.000	-31.935	625.471	-1.110.292	3.557.251	3.124.495
Waarde per 31-12-2017						
Verkrijgingsprijs	33.967.650	479.026	628.554	58.521.570	13.987.330	107.584.130
Cumulatieve afschrijvingen	-	36.576	-	3.533.807	-	3.570.383
Boekwaarden	33.967.650	442.450	628.554	54.987.763	13.987.330	104.013.747

Per 27 januari 2009 is het eigendom van gronden en gebouwen overgegaan naar Building Breda. Deze gronden en panden zijn gewaardeerd tegen de WOZ-waarden 2007. Binnen deze categorie is grond opgenomen voor het bedrag van € 32.714.000. Dit bedrag is gebaseerd op het aantal vierkante meters maal een tarief van € 300,00. In 2009 zijn gronden aangekocht voor € 1.169.650. Het resterende bedrag van € 14.109.900 betreft de restwaarde van de gebouwen waarop niet wordt afgeschreven. De investeringen zullen na ingebruikname worden afgeschreven.

Afschrijvingspercentages materiele vaste activa

Terreinen	0%
Gebouwen	2,5%
Zonnepanelen	6,67%

Verkrijgingsprijs gebouwen	24.797.435	
Restwaarde	14.109.900	0%
Verkrijgingsprijs-restwaarde	10.687.355	2,5%

Building Breda heeft, door middel van een hypotheekakte, aan zowel de gemeente Breda als N.V. Bank Nederlandse Gemeente het recht van eerste hypotheek en een pandrecht, gelijk in rang, verstrekt op het onderpand tot zekerheid voor de nakoming van de verplichtingen. Daarnaast is het Building Breda niet toegestaan (tenzij uitdrukkelijk toegestaan) het onderpand te verkopen, overeenkomen te verkopen of anderszins te beschikken over het onderpand en niet het onderpand te bezwaren met een bezwaring of toestaan dat het blijft bestaan, anders dan de hypotheek toestaat.

VLOTTENDE ACTIVA

5. vorderingen

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Handelsdebiteuren	2.142.525	45.478
Overige vorderingen	94.449	13.250
Overlopende activa		977
	<u>2.236.974</u>	<u>59.705</u>

Alle vorderingen hebben een verwachte resterende looptijd korter dan 1 jaar.

6. liquide middelen

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
	757.095	750.893

Dit betreft kas- en banksaldi, welk direct opreisbaar zijn. De kredietfaciliteit (kasgeld) vanuit de bank ad. 17,5 miljoen euro zal in de periode 2017-2018 verlaagd worden naar 14,75 miljoen euro (leningen; lineair aflossend).

7. eigen vermogen

Overige reserves

	2017	2016
	€	€
Stand begin boekjaar	20.469.840	19.250.351
Resultaat over het boekjaar	<u>3.142.039</u>	<u>1.219.489</u>
Stand einde boekjaar	<u>23.611.879</u>	<u>20.469.840</u>

herwaarderingsreserve

	2017	2016
	€	€
Stand begin boekjaar	33.721.647	33.721.647
Dotatie / onttrekking		-
Stand einde boekjaar	<u>33.721.647</u>	<u>33.721.647</u>

Voorstel winstverdeling

Voorgesteld wordt het resultaat over 2017 ad € 3.142.039,- positief toe te voegen aan de overige reserves van de coöperatie. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

8. langlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Stand begin boekjaar (lening 1 tm 4)	35.000.000	35.000.000
lening 40.108626 miv 2-1-2017	2.000.000	
Aflossing	60.000	
Stand per 31 december 2017	1.940.000	
Aflossingsverplichting komend boekjaar	80.000	
Langlopend deel per 31 december 2017	1.860.000	
Lening zonnepanelen (40.110506)		
stand begin boekjaar	1.800.001	2.000.000
Aflossing (reeds verwerkt ultimo 2016)	133.333	66.666
Stand per 31 december 2017	1.800.001	1.933.334
Aflossingsverplichting komend jaar	133.333	133.333
Langlopend deel per 31 december 2017	1.666.668	1.800.001
Totaalstand 31 december 2017	38.526.668	36.800.001

In 2015 is met de BNG overeengekomen om de leningen 2 tm 4, met een hoofdsom van € 25.000.000, (deels) te herfinancieren (lening 10 tm 12) met een waarde van € 23.000.000.

Jaar	Bedrag €	Rente	Looptijd	Soort lening
2009 (40.104149) *1	10.000.000	5,08%	30 jaar	Aflossingsvrij
2010 (40.104703) *2	7.000.000	4,35%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2011 (40.104704) *3	8.000.000	4,52%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2011 (40.106635) *4	10.000.000	4,32%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2016 (40.110506) *5	2.000.000	1,22%	25 jaar	Lineair aflossend
2017 (40.108626) *6	2.000.000	4,64%	25 jaar	Lineair aflossend
2018 (40.108627) *7	9.350.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2018 (40.108628) *8	2.125.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2018 (40.108629) *9	1.275.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2020 (40.110157) *10	5.000.000	2,64%	25 jaar	Lineair aflossend***
2021 (40.110158) *11	8.000.000	2,68%	25 jaar	Lineair aflossend***
2021 (40.110159) *12	10.000.000	2,72%	25 jaar	Lineair aflossend***
	74.750.000			

* Deze leningen worden in het tijdvak 2020/2021 afgelost en (deels) overgesloten, zie ***.

** Deze leningen vervangen het huidige kasgeld en moeten nog gestort worden.

*** Deze lening komt (deels) in de plaats van lening* en moet nog gestort worden.

9. kortlopende schulden

	2017	2016
	€	€
Kasgeldovereenkomst	9.500.000	9.500.000
Aflossingsverplichting leningnummer 40.110506	133.333	133.333
Aflossingsverplichting leningnummer 40.108626	80.000	
Crediteuren	1.371.450	1.039.777
Overige schulden en overlopende passiva	188	-
Overlopende passiva	62.655	35.255
		-
Stand einde boekjaar	11.147.626	10.708.365

Alle kortlopende schulden hebben een verwachte resterende looptijd van korter dan 1 jaar.
Het rentepercentage voor wat betreft de kasgeldovereenkomst bedraagt per 19-12-2017 0,23200% (1 maands Euribor inclusief 0,6% opslag).

10. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Zekerheden

Als zekerheid voor de afgesloten langlopende leningen gelden de bankhypotheek van € 35.000.000 vermeerderd met een opslag voor rente, boete en kosten van 40% van de hoofdsom en de compensatieverplichting Gemeente Breda tot maximaal de boekwaarde van de Registergoederen van voormelde hypotheek.

Conform het in september 2013 overeengekomen Addendum Overeenkomst Doordecentralisatie Huisvesting Voortgezet Onderwijs Breda staat de Gemeente Breda toe dat Building Breda bij externe financiers tot een maximumbedrag van EUR 52,5 miljoen, te vermeerderen met de afwikkelingskosten, aan uitstaande schulden mag aangaan.

Belastingen

Voor de belastingjaren 2015 tot en met 2020 (waarna de overeenkomst steeds voor een periode van 5 jaar stilzwijgend kan worden verlengd) is een vaststellingsovereenkomst overeengekomen op basis van een vaste zakelijke vergoeding (ad. 10.842,50 euro te weten 5% van 216.850 euro) conform de zogenaamde cost plus methode. Deze vergoeding vormt de belastbare winst en het belastbare bedrag over het betreffende belastingjaar.

Overige verplichtingen

Gemeente Breda

Ten behoeve van de realisatie van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum is Building Breda met de Gemeente Breda een anterieure overeenkomst aangegaan met een aangegeven kostenomvang van 266.000 euro inclusief btw. Tot en met mei 2017 is hiervan 84.000 euro inclusief btw gefactureerd. Voor de periode 2018-2019 resteert een verplichting ad. 182.000 euro inclusief btw. Let op: het kan zo zijn dat besloten wordt om niet tot uitvoering van bepaalde activiteiten over te gaan. Dan wordt de resterende verplichting kleiner.

Breda Bouw

Ten behoeve van de realisatie van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum is Building Breda met Breda Bouw een aannemingsovereenkomst aangegaan met een omvang van 9.632.319 euro inclusief btw. Tot en met 2017 is hiervan 1.718.355 euro inclusief btw gefactureerd. Voor de periode 2018-2019 resteert een verplichting ad. 7.913.963 euro inclusief btw.

Avant Bouwpartners

Ten behoeve van de realisatie van de Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum is Building Breda met Breda Bouw een overeenkomst aangegaan met een omvang van 893.033 euro inclusief btw. Tot en met 2017 is hiervan 751.264 euro inclusief btw gefactureerd. Voor de periode 2018-2019 resteert een verplichting ad. 141.769 euro inclusief btw.

Aankoop pand Mozartlaan 33 te Breda

Building Breda zal in 2018 overgaan tot de aankoop van het pand aan de Mozartlaan 33 te Breda. De kosten die hiermee gepaard gaan zullen 823.000 euro bedragen inclusief bijkomende leveringskosten.

11. netto-omzet

	2017	budget 2017	2016
€	€	€	€
Subsidieopbrengsten van Gemeente	3.955.036	3.955.036	3.880.924
Bijdragen van scholen	648.788	648.788	633.352
Bijdrage bouwwerkzaamheden	2.713.647		636.540
Bijdrage zonnepanelen	39.552	39.471	
Overige baten	195.281	87.427	124.620
	<u>7.552.304</u>	<u>4.730.722</u>	<u>5.275.436</u>

12. overige bedrijfskosten

	2017	budget 2017	2016
€	€	€	€
Afschrijvingen	1.142.227	1.137.310	1.114.933
Onderhoudskosten	607.123	667.500	489.807
Belastingen:	338.865	340.988	314.944
- OZB € 286.481			
- Waterschapslasten € 52.084			
Verzekeringen	85.565	91.500	82.654
Huurkosten	89.485	90.352	225.729
ICT	2.006	1.522	1.522
Beheerskosten	397.111	282.500	182.996
	<u>2.662.382</u>	<u>2.611.672</u>	<u>2.412.585</u>

13. financiële baten en lasten

	2017	budget 2017	2016
<u>Rentebaten en soortgelijke opbrengsten</u>	€	€	€
Rente deposito's	207	1.000	1.399
Overige renten			-
	<u>207</u>	<u>1.000</u>	<u>1.399</u>
 <u>Rentelasten en soortgelijke kosten</u>			
Rentelasten hypotheek	1.723.079	1.830.004	1.642.608
Rentelasten zonnepanelen	22.883	23.288	
	<u>1.745.962</u>	<u>1.853.292</u>	<u>1.642.608</u>
 Som der financiële baten en lasten	<u>1.745.755</u>	<u>1.852.292</u>	<u>1.641.209</u>

Overige informatie

14. werknemers

Gedurende het boekjaar had de vereniging geen werknemers in dienst.

Breda, juni 2018

De directie

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de winstbestemming

Het resultaat van de onderwijshuisvestingscoöperatie wordt elk jaar door de algemene ledenvergadering vastgesteld.

De algemene ledenvergadering bepaalt de bestemming van het positieve resultaat. Het bestuur maakt primair voor de bestemming van het positieve resultaat een plan op hoe dit resultaat wordt aangewend ten behoeve van de onderwijshuisvesting van de leden. Het positieve resultaat komt secundair ten goede aan de reserves van de onderwijshuisvestingscoöperatie. Tertiair kan het positieve resultaat direct ten goede komen aan de leden van de onderwijshuisvestingscoöperatie.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier vermeld moeten worden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda

Verklaring over de jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vereniging op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de door de vereniging gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstukken twee en drie van de toelichting van de jaarrekening.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017 Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda te Breda ('de vereniging') gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de staat van baten en lasten over 2017; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het stelsel dat door de vereniging is gekozen en beschreven in hoofdstuk twee van de toelichting van de jaarrekening.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

2SKS4UJDVTMY-1801002791-20

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Rat Verleghstraat 3, 4815 NZ Breda, Postbus 1042, 4801 BA Breda
T: 088 792 00 76, F: 088 792 95 17, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de door de vereniging gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstuk twee en drie van de toelichting van de jaarrekening; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Breda, 5 juli 2018
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. Th.A.J.C. Snepvangers RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda

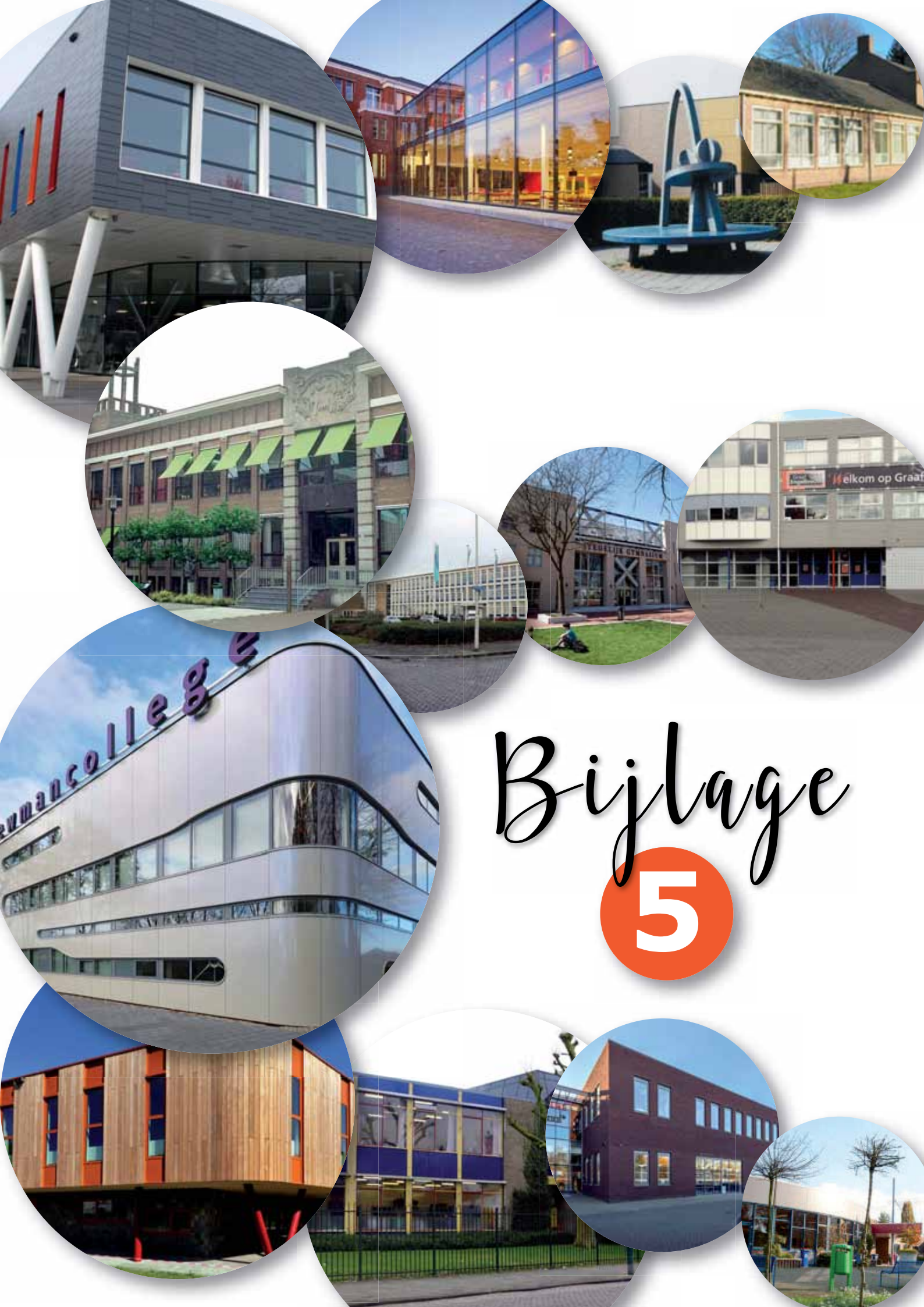
In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage

5

Huisvesting scholen Masterplan Breda

Algemeen

In 2009 zijn in het kader van het Masterplan Breda de gebouwen van de vmbo scholen die tot dan toe eigendom waren van de Gemeente Breda overgedragen aan ROC West-Brabant. Het gaat - naar de stand op 31-12-2017 - om de volgende gebouwen/ vmbo-scholen:

<u>gebouw</u>	<u>vmbo school</u>
Frankenthalerstraat 17	Praktijkschool Breda
Groene Woud 2	de Rotonde
Tuinziglaan 10	van Cooth
van Riebeecklaan 2	Tessengerlandt
Heuvelstraat 52a	Kompas
Rijnesteinstraat 1	Christoffelschool

Ook de daarbij behorende vergoedingen worden doorbetaald aan ROC West-Brabant. ROC West-Brabant dient jaarlijks verantwoording af te leggen over de besteding van de vergoeding die de gemeente hiervoor doorbetaalt.

Onderstaande cijfers hebben betrekking op bovengenoemde panden en maken onderdeel uit van de enkelvoudige cijfers van ROC West-Brabant zoals opgenomen in deze jaarstukken.

De vergoeding vanuit de gemeente Breda aangevuld met een bijdrage vanuit de scholen was in 2017 niet toereikend. De investeringsuitgaven en uitgaven voor groot onderhoud waren in de afgelopen jaren hoog. Deze uitgaven zijn gefinancierd vanuit middelen vanuit ROC West-Brabant hetgeen heeft geleid tot een toename van de rentelasten.

Ook in de eerstkomende jaren zal de vergoeding niet toereikend zijn en zal ROC West-Brabant eigen middelen moeten investeren.

Balans per 31 december 2017
 (na verwerking resultaatbestemming)

	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa	17.151.729	17.349.694
Totaal vaste activa	17.151.729	17.349.694
Vlottende activa		
Liquide middelen	-21.229.265	-20.930.003
Totaal vlottende activa	-21.229.265	-20.930.003
Totaal activa	-4.077.537	-3.580.309
Eigen vermogen	-4.077.538	-3.580.310
Totaal passiva	-4.077.538	-3.580.310

Staat van baten en lasten over 2017

	2017	Begroting 2017	2016
Baten			
Rijksbijdragen	194.850	204.150	202.125
Overige overheidsbijdragen	1.077.449	1.079.928	1.116.578
Overige baten	0	0	-
Totaal baten	1.272.299	1.284.078	1.318.703
Lasten			
Personeelslasten	28.017	30.000	27.198
Afschrijvingen	599.013	565.000	569.543
Huisvestingslasten	694.993	584.629	503.979
Overige lasten	0	0	-
Totaal lasten	1.322.023	1.179.629	1.100.720
Saldo baten en lasten	-49.724	104.449	217.982
Financiële baten en lasten	-447.504	-800.000	-642.487
Resultaat	-497.228	-695.551	-424.505

Kasstroomoverzicht 2017

	2017	2016
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Resultaat	-49.724	217.982
	-49.724	217.982
<u>Aanpassingen voor:</u>		
Afschrijvingen (excl. boekresultaat)	599.013	569.543
Mutaties voorzieningen	0	0
	599.013	569.543
<u>Veranderingen in vlottende middelen</u>		
Vorderingen	0	0
Kortlopende schulden	0	0
	0	0
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	549.289	787.525
Betaalde interest	-447.504	-642.487
	-447.504	-642.487
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	101.785	145.038
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings materiële vaste activa	-401.048	-323.235
Desinvesterings materiële vaste activa	0	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-401.048	-323.235
	-299.263	-178.197
<u>Mutatie liquide middelen</u>		
Beginstand liquide middelen	-20.930.003	-20.751.806
Mutatie liquide middelen	-299.263	-178.197
<u>Eindstand liquide middelen</u>	-21.229.265	-20.930.003

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Aanschaf- prijs 1-1-2017 €	Afschrijving cumulatief 1-1-2017 € (-)	Boekwaarde 1-1-2017 €	Investerings 2017 €	Desinveste- ringen 2017 €	Afschrijving- en 2017 € (-)	Boekwaarde 31-12-2017 €
Gebouwen							
Frankenthalerstraat 17	6.649.045	-470.380	6.178.665	15.630	0	-203.411	5.990.884
Groene Woud 2	4.617.829	-674.980	3.942.849	0	0	-154.739	3.788.110
Tuinziglaan 10	859.824	-321.363	538.461	230.000	0	-83.440	685.021
van Riebeecklaan 2	992.574	-317.895	674.679	142.713	0	-107.582	709.810
Heuvelstraat 52a	16.119	-7.278	8.841	0	0	-5.008	3.833
Rijnesteinstraat 1	213.846	-125.489	88.357	12.705	0	-44.833	56.229
	13.349.237	-1.917.385	11.431.852	401.048	0	-599.013	11.233.887
Terreinen							
Baronielaan 14	1.006.167	0	1.006.167	0	0	0	1.006.167
Frankenthalerstraat 17	0	0	0	0	0	0	0
Groene Woud 2	364.895	0	364.895	0	0	0	364.895
Tuinziglaan 10	0	0	0	0	0	0	0
van Riebeecklaan 2	3.553.086	0	3.553.086	0	0	0	3.553.086
Heuvelstraat 52a	71.694	0	71.694	0	0	0	71.694
Rijnesteinstraat 1	922.000	0	922.000	0	0	0	922.000
	5.917.842	0	5.917.842	0	0	0	5.917.842
Totaal	19.267.079	-1.917.385	17.349.694	401.048	0	-599.013	17.151.729

Liquide middelen

Dit betreft de negatieve kasstroom met betrekking tot de masterplan gebouwen. Dit vloeit met name voort uit de aankoop van de gebouwen begin 2010, de investeringen in de daarna volgende jaren, alsmede de betaling van de schuld aan Building Breda.

Deze aankoop, investeringen en betaling van de schuld zijn aan de liquide middelen van het ROC onttrokken.

Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2017 €	Resultaat 2017 €	Stand per 31-12-2017 €
Algemene reserve	-3.580.310	-497.228	-4.077.538
Totaal eigen vermogen	-3.580.310	-497.228	-4.077.538

Rijksbijdragen

Dit betreft het vanuit de scholen doorbetaalde aandeel in de instandhoudingskosten welke dienen ter dekking van huisvestingslasten. In 2016 is hiervoor een tarief van € 75 per leerling aangehouden.

	2017	Begroting 2017	2016
Deze post is als volgt opgebouwd:	€	€	€
Praktijkschool	23.325	23.625	24.450
Rotonde	29.700	29.775	29.475
van Cooth	61.425	62.250	64.800
Tessenderlandt/Christoffel/Kompas	80.400	88.500	83.400
Totaal rijksbijdragen	194.850	204.150	202.125

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft de via Building Breda ontvangen bijdrage vanuit de Gemeente Breda inzake de panden welke zijn overgedragen in het kader van het Masterplan.

	2017	Begroting 2017	2016
Deze post is als volgt opgebouwd:	€	€	€
Bijdrage 2017	1.077.449	1.079.928	0
Bijdrage 2016	0	0	1.116.578
Totaal overige overheidsbijdragen	1.077.449	1.079.928	1.116.578

Personele lasten

Dit betreft de inzet van personeelsleden van de dienst Huisvesting van ROC West-Brabant welke is toe te rekenen aan de masterplan gebouwen.

	2017	Begroting 2017	2016
	€	€	€
Afschrijvingen			
Gebouwen	599.013	565.000	569.543
Duurzame waardevermindering	0	0	0
Totaal afschrijvingen	<u>599.013</u>	<u>565.000</u>	<u>569.543</u>

	2017	Begroting 2017	2016
	€	€	€
Huisvestingslasten			
Huur	1.929	20.000	726
Verzekeringen	24.017	30.000	31.233
Onderhoud	525.494	444.629	308.829
Mutatie onderhoudsvoorziening	0	0	0
Heffingen	134.117	80.000	163.191
Overige huisvestingslasten	9.436	10.000	0
Totaal huisvestingslasten	<u>694.993</u>	<u>584.629</u>	<u>503.979</u>

Financiële baten en lasten

Dit betreft de rentelast over de negatieve kasstroom met betrekking tot de masterplan gebouwen.

